EVREUL DIN MALTA

Traducere de ANDREI BANTA şi FLORENTIN TOMA Note de ANDREI BANTAŞ

Persoanele:

BARABAS, *evreu bogat* ABIGAIL, *juca lui*. FERXEZE, *guvernatorul Maltei* LODOVICO, *ţiul lui*

Selim CALYMATH, *fiul sultanului Turciei* MARTIN DEL BOSCO, *vice-amiral al Spaniei* MATHIAS, *nobil maltez* KATARINA, *mama lui* JACOMO), BARNADINE, f călmjări STAREŢA O MAICA

BELLAMIRA, *curtezană* PILIA-BORZA, *proxenet, iubitul Bellamirei* 1THAMORE, *sclav* DOI NEGUŢĂTORI TREI EVREI

CAVALERI, PAŞALE, OFIŢERI, PAZNICI, SCLAVI MESAGERI, DULGHERI MACHIAVEL. *rosteşte prologul*

Scena se petrece în Evul Mediu la Malta.

PROLOGUL ROSTIT DE MACHIA VEI[1]

MACHIA VEI:

Pe Machiavel îl crede lumea mort, Dar sufletul său doar trecuse Alpii; Azi, după moartea ducelui de Guise Venit din Franţa să văd ţara asta, Vreau cu prietenii să-mi fac de cap. Sunt poate unii care nu mă văd cu ochi prea buni; dar cei ce mă iubesc Mă apără de limba lor haină, Spunându-le că eu sunt Machiavel; Nu cântăresc deci omul, vorba lui. M-admiră mai ales duşmanii mei Cei mai înverşunaţi; îmi critică Pe faţă cărţile, e drept; dar ei Mi le citesc, şi astfel vor ajunge la scaunul papal; când la o parte M-aruncă, – s otrăviţi deja de mult De-ai mei urmaşi căţărători. Religia, cred eu, e-o jucărie; Neştiinţa-i singurul păcat, socot!

1 Niccolb Machiavelli (1469—1527), prozator, politician, filozof i dramaturg renascentist italian, şi-a expus principiile asupra guvernării în cartea Principele, 1513, apărută în traducere engleză 1540.

Că păsările mai vorbesc de-omoruri?
Mi-e şi ruşine să aud aşa prostii!
O, câţi vorbesc de dreptul la coroană!
Ce drept avea chiar Cezar la imperiu?
Puterea i-a făcut întâi pe regi
Şi legile au fost mai bine ascultate
De câte ori cu sânge au fost scrise – Precum ale lui Dracon 1 la Atena.
De-aici se vede că o fortăreaţă.
De-i bine întărită, preţuieşte
Cu mult mai mult decât scrisorile:
De lua Falaris 2 vorba asta-n seamă.
Nu-i trebuia un taur de aramă
Să-i vindece de pizmă pe cei mari.
Eu unul nu vreau mila, ci doar pizma
Acelora ce sunt săraci, mărunţi;
Dar unde am ajuns? Doar n-am venit
Să ţin în Anglia o conferinţă.
Ci doar să-nfăţişez o tragedie:
E vorba de-un evreu, zâmbind acum
Când vede cum i se tot umplu sacii;
Mijloacele cu care şi-a strâns banii
Nu sunt deloc străine de-ale mele.
Atât vă rog: să-l judecaţi pe merit.
Să nu-l priviţi cu ochi răuvoitori
Doar pentru că e ucenicul meu!

1 Legiuitor atenian, a promulgat primul cod penal (cca. 621 î.e.n.) de o severitate rămasă proverbială.

2 Falaris (Phalaris), tiran de la Acragas (Agrigentum) (probabil sec. VI î.e.n.), care-şi tortura victimele arzându-le într-un taur de aramă; a fost socotit o vreme autorul unor *Epistole* (de fapt ulterioare) similare prin lipsa de disimulare cu ale lui Mă-cbiavelli.

Actul I

SCENA 1

La ridicarea cortinei, Barabas se află în vistieria lui, cu mormane de aur în faţă.

BARABAS:

Din asta deci atât am câştigat; Din Persia o parte din corăbii Adus-au împliniri şi mulţumire; Samniţii şi cu oamenii din Uz – Ulei de Spania, vin de Grecia, S-au prefăcut în punga mea-n argint. Uf, ce calvar să numeri ăst gunoi! mai bine-o duc arabii care-mpărăteşte Plătesc ce cumpără cu bulzj de aur încât uşor poţi într-o zi să numeri Avutul ce te va hrăni o viaţă. Argaţii care n-au văzut bani mari Minuni ar face cu ăst mărunţiş. Dar cel ce are cuferele pline şi ferecate, obosind o viaţă Tot numărând, cu degetele roase – Nu s-ar mai osteni la bătrâneţe S-asude pân-la moarte pentru o liră. Mi-s dragi neguţătorii indieni Ce scot şi vând metalul preţios; Bogatul maur care-n răsărit

Săpând în stânci, nestăvilit îşi poate Culege bogăţii nemăsurate şi aduna la perle ca pietrişul: Le ia degeaba şi le vinde scump! Scânteietoare – opale, ametiste, Safire şi topaze, verzi smaragde, Rubine, diamante lucitoare, şi rare nestemate-atât de scumpe că una, nu chiar cea mai mare, – Doar un carat din toate acestea – în cazuri grele ar putea sluji Spre a răscumpăra şi regi captivi. Din ele mi-e alcătuit-averea; Şi-aşa, cred, înţelepţii-ar trebui Negoţul lor de rând să şi-l prefacă în bogăţii crescânde; şi să strângă Grămezi de bani în cămăruţa lor. Dar cum o fi bătând acuma vântul? Spre care colţ se-ntoarce alcionul? Spre răsărit? Moriştile de vânt Aşa arată. Sper ca vasele

Ce spre Egipt şi insule-am trimis să fi urcat şerpuitorul Nil; Catargele din Alexandria cu mirodenii şi mătase pline Alunecă uşor pe lângă Creta Spre Malta prin Mediterana noastră… Dar cine vine? (Intr*ă un* N*egu*u*ţător-corăbier) Zi*, ce veşti aduci?

NEGUŢĂTORUL:

Barabas, navele-ţi sosesc în port La Malta; negustorii cu-alte mărfuri Au şi ajuns cu bine; m-au trimis să te întreb de vii să-i vămuieşti. BARABAS:

Spui c-au venit cu bine? încărcate? NEGUŢĂTORUL:

Da.

BARABAS:

Te du, le spune căpitanilor să vină cu hrisoavele vamale. Am, cred, destulă trecere la vamă, Prin credit, ca şi prin prezenţa mea. Ia nouăzeci cămile, şi catâri şi douăzeci de care pentru marfă. Cum asta, când comanzi un vas de-al meu, N-ai tu destulă trecere? NEGUŢĂTORUL:

Păi numai vama costă mult mai mult Decât averea multor negustori. Mijloacele-mi întrece de departe. BARABAS:

Că te-a trimis Barabas, spune-le.

La Malta, cine nu-l cunoaşte pe Evreu?

NEGUŢĂTORUL:

Mă duc. BARABAS:

Atunci ceva tot s-a făcut

Hei, spune, ce corabie comanzi?

NEGUŢĂTORUL:

Speranza, domnule.

BARABAS:

Şi-n portul de la Alexandria Nu mi-ai văzut corăbiile mele? Nu se putea ca din Egipt să vii şi-acolo la vărsarea Nilului, Când mării îi plăteşte el tributul, La Alexandria să nu le vezi?

NEGUŢĂTORUL:

Nu le-am văzut, n-am întrebat de ele. Dar pe matrozi i-am auzit vorbind că mult se miră cum de te încrezi Un vas atât de şubred să-l trimiţi Departe, plin cu-atâtea bogăţii. BARABAS:

Ce înţelepţi sunt! îmi cunosc galera, îi ştiu puterea. Du-te şi descarcă.

ŞI pune omul meu să aibă... grijă Cum îmi adăposteşte-ncarcătura. Galeramă îngrijorează totuşi. (*Neguţătorul iese*)

(*Iviră al doilea Neguţător*)

NEGUŢĂTOR îi

Galera ta din Alexandria, Barabas, află, e în drum spre Malta. Cu bogăţii mari încărcată, plină De aur, perle şi mătăsuri scumpe.

BARABAS:

Dar cum de n-ai venit cu celelalte. Corăbii ce-au trecut pe lângă-Egipt? NEGUŢĂTOR îi

Nu le-am văzut, stăpâne. BARABAS:

Or fi trecut pe lângă ţărmul Cretei Cătând uleiuri sau vreo altă marfă. Dar bine n-ai făcut să vii aşa departe când n-ai avut călăuzirea lor. NEGUŢĂTOR îi

Ne aştepta o flotă spaniolă

Şi nu ne-a părăsit decât spre ţărm

Punând pe fugă flota turcului.

BARABAS:

Probabil spre Sicilia mergeau. Bun, du-te.

Grăbeşte-mi oamenii şi negustorii şi-ai grijă cum descarcă-ncarcătura.

NEGUŢĂTOR II Mă duc!

BARABAS:

Se mişcă marfa mea, pe uscat, pe mare

Şi-aşa mă-mbogăţesc de ici, de colo:

E fericirea ce-i evreilor promisă.

Plăcerea patriarhului Avram.

Ce poate face Cerul pentru om
Mai mult decât să-i umple astfel poala.
Scobind şi maţele pământului
Spre a-l îmbogăţi, punând şi marea
Să-l slugărească, vânturile tari
Suflând prielnic să-i aducă-averea?
Şi cine mă urăşte pentru alta
Decât fiindcă sunt prea fericit?
Azi cine se mai bucură de cinste.
Afară doar fiindcă e bogat?
Eu, ca evreu, prefer să fiu urât
Decât creştin sărac, compătimit;
Căci în credinţa lor nu văd alt rod
Decât făţărnicie, răutate.
Mândrie fără margini, după mine
Nepotrivită pentru crezul lor.
Curat la cuget e vreun amărât.
Şi tocmai de aceea-i cerşetor.
Ei zic că-i neamul nostru-mprăştiat:
N-aş şti să spun, dar noi am strâns cu greu.
Cu mult mai mari averi decât acei
Ce se împăunează cu credinţa;
În Grecia e marele evreu Kirril
Obed la Beirut, Nons la Lisabona.
În Malta eu. Sunt în Italia alţii, în Franţa-s şi mai mulţi, şi toţi bogaţi.
Da, mai bogaţi cu mult ca vreun creştin.
Regi n-au ajuns evreii, recunosc:
ISfu-i vina noastră, prea suntem puţini!
Coroana ori o moştenesc urmaşii
Ori cu de-a sila-i smulsă; violenţa – Aud ades – nu poate să dureze.
Prefer domnia-n pace; n-au decât
Să fie regi creştinii însetaţi

Atât de mult de tron şi cârmuire.
Poveri nu am şi nici copii o droaie
Ci doar o fiică; dragă mi-e la fel
Ca Ifigenia lui Agamemnon;
Şi tot ce am e-al ei. Dar cine vine? (*Intră trei Evrei*)

INTIIUL EVREU:

Taci, nu-mi mai spune! S-a făcut anume.

AL DOILEA EVREU:

Păi să vorbim mai bine cu Barabas, Căci sfetnic mai isteţ că el nu este N-asemeni treburi. Iată-l că-i aici.

2GÎ

BARABAS:

EL, ce-L cu voi, o, fraţil mei de sânge? De ce mă-nghesuiţi venind cu gloata? S-a întâmplat evreilor vreun rău?

IWT3ITJL F.UREU:

Baiabas, ştii, o flotă de război Din Turcia a venit şi se apropie. I ar dregătorii noştri stau la sfat ia să primească solii cât mai bine.

BARABAS:

Să vină de n-au gânduri de război San, dacă au, noi tot îi vom învinge. (*Ajparte*) Ba nu, să lupte, să învingă ei, şi să ucidă cât mai mult în jur De-mi cruţă mie viaţa, fiica, banii.

ÎNTÂIUL EVREU:

De-ar fi să întărească-o alianţă N-ar fi venit cu aerul războinic.

AL DOILEA EVREU:

Venirea lor ne face rău la toţi.

BARABAS:

Zevzeci, vă sperie-a lor mulţime? Maltezi cu turci se înţeleg prea bine; Nu, cred că-i altceva la mijloc. ÎNTÂIUL EVREU:

Vin pentru pace ori război, Barabas.

BARABAS:

Ba poate nu-i niciuna şi nici alta, Ci turcii doar în trecere se află Prin marea asta spre Veneţia, Cu care s-au luptat de multe ori Dar planul nu le-a izbutit vreodată. AL TREILEA EVREU:

Gândit-ai bine; poate că aşa-i.

AL DOILEA EVREU:

Dar la Senat se ţine-o întrunire şi toţi evreii trebuie să meargă BARABAS:

Hm, toţi evreii trebuie să meargă!
Da, da! O fi; păi, pregătiţi-vă
Să mergeţi toţi, măcar de ochii lumii.
De-o fi ceva legat de starea noastră.
Fiţi singuri, am să mă ocup (*Aparte*) de mine.

ÎNTÂIUL EVREU:

Nu mă-ndoiesc. Ei, fraţilor, să mergem.

AL TREILEA EVREU r

Barabas, noi plecăm. Rămâi cu bine! BARABAS:

Drum bun la toţi. (*Evreii ies*)
Barabas, hai să iscodeşti secretul;
Adună-ţi simţurile, minţile.
Căci proştii ăştia limpele nu văd:
De mult plăteşte Malta turcului
Tribut, pe care eu mă tem c-acum
Vrea turcul să-l mărească la o sumă
Ce n-o acoperă avutul Maltei;
Şi sub acest cuvânt probabil vrea
Să cucerească-oraşul; da, chiar asta-i!
Oricum se-nvârte lumea, – s pregătit
Şi caut să previn la timp tot răul.
Păstrând cu grijă orice-am adunat:
Ego mihimet sum semper proximus.1
Să intre, deci, şi să cuprindă-oraşul. (*Iese.*)

SCENA 2

Ferneze, guvernatorul Maltei, însoţit de Cavaleri şi Ofiţeri îi întâmpină pe Calymath şi pe mai multe Paşale.

FERNEZE:

Paşalelor, hai spuneţi, ce ne cereţi?

PAŞA I:

Ştiţi, cavaleri maltezi, venim din Rhodos, Din Cipru, Creta şi-alte ostroave Aflate-n mările Mediteranei…

Eu mie însumi îmi sunt mereu aproape (*lat.*)

FEEWEZE;

Dar pentru noi, maltezi – ce-s Creta, Cip Şi arte insule? Ce cereţi de la noi?

Tiikutul neplătit de zece ani. FEENEZE:

Vai, Doamne, dar e suma mult prea mare *Nu* te g îndes ti la noi, Mărite?

CALYMATH:

O, bun guvernator, ce mult aş da

Să stea-n puterea mea acest favor;

Dar cauza pe tata îl priveşte

Şi nu pot, nici nu îndrăznesc să şovăi.

FERNEZE:

Atunci, răgaz îţi cerem, Calymath.

CALYMATH (*însoţitorilor*):

Lăsaţi pe cavaleri să hotărască! Trimiteţi vorbă-n port să ţină gata Corăbiile noastre pentru drum. Căci poate nu vom zăbovi prea mult… Ce-aţi hotărât, vă rog, guvernatore?

FERNEZE:

De puneţi voi asemenea condiţii, şi neapărat ne cereţi să plătim Tributul pe toţi zece ani din urmă Măcar să ne daţi timp să strângem banii Făcând printre locuitori o chetă.

PAŞA I:

Dar noi n-avem asemenea porunci.

CALYMATH:

Nu-i mare lucru, lasă, Calapin, Că le-arătăm puţină-ngăduinţă; Să văd sorocul ce-l făgăduiesc – Căci poate nu va fi prea-ndelungat. Regească faptă-i să obţii prin pace şi nu să smulgi condiţii cu de-a sila... Guvernatore, ce răgaz ne cereţi? FERNEZE:

e) lună doar.

CALYMATH:

Vă dăm o lună, însă s-aveţi grijă Făgăduiala să nu v-o călcaţi! în larg o să ne tragem navele, Acolo aşteptăm să treacă timpul Cerut de voi; iar după bani trimitem Un sol. Înalt guvernator, adio! Cu bine, nobili cavaleri de Malta! FERNEZE:

Lui Calymath i-urăm să-i meargă bine! (*Ies Calymath şi Pasatele*)

(*Către ofiţeri*) Să meargă unul pe evrei să-i cheme. Nu trebuiau să vină azi aici?

OFIŢER I:

Ba da, stăpâne; iată-i c-au venit. (*Intră Barabas şi cei trei Evrei*)

CAVALER I:

Ai hotărât ce vrei să le vorbeşti? FERNEZE:

Da: da-mi răgaz... Evreilor, veniţi! De la Sultanul Turciei sosit-a Măreţul Calymath, Selimul însuşi, Feciorul Maiestăţii otomane, Să ceară bir pe zece ani din urmă Aflaţi deci ce ne-ngrijorează straşnic.

BARABAS:

Atunci, stăpâne, ca să ţineţi pacea Aţi face bine să le daţi ce cer. FERNEZEF:

Barabas, stai, că nu-i atât de lesne. N-AM socotit la cât s-ar ridica Acest tribut pe zece ani din urmă şi nu putem să facem faţă sumei Din pricina războaielor purtate Ce au dat iaroa-n vistieria noastră. De-aceea noi vă cerem ajutorul.

BARABAS:

T> & r, vai, stăpâne, nu suntem osteni! Şi-n faţa unui prinţ atât de mare C5 t preţuieşte ajutorul nostru? CAVALIR I:

Taci, iudă, ştim noi că nu eşti soldat: Te ştim de negustor, şi plin de bani, şi tocmai banii tăi ne trebuie.

BARABAS:

Cum, banii? Tocmai banii mei, stăpâne?!

FERNEZE:

Ai tăi şi-ai celorlalţi. Pe scurt, voi între voi să strângeţi birul.

INTIIUI EVREU:

Stăpâne, vai, noi toţi suntem sărmani! FERNEZE:

Atunci să dea bogatii-n locul vostru!

BARABAS:

Străinii să plătească birul vostru? CAVALER îi

La noi au voie să se-mbogăţească? Atunci să pună umărul cu noi.

BARABAS:

Egal?

FERNEZE:

Ba nu, evreule, ci ca păgânii!

— Cum noi vă-ngăduim urâta viaţă De păcătoşi, ce-o osândeşte cerul, Aceste biruri şi necazuri vă privesc; Drept care noi aşa am hotărât. (*Către un ofiţer*) Citeşte-le decretul ce l-am dat! OFIŢERUL (*citind*):

Articolul unu: *Tot tributul datorat turcilor va fi strâns de la evrei, fiecare din ei trebuind să plătească jumătate din averea sa*.

BARABAS:

Cum? Jumătate? (*Aparte*) Sper că nu şi-a mea! FERNEZE (*ofiţerului*):

Citeşte mai departe! OFIŢERUL (*citind*):

Articolul doi: *Cel ce refuză să plătească va trece* pe *dată la creştinism*.

barabas:

Ei, nu? Creştin? (*Aparte*.) Hm! Ce e de făcut? ofiţerul (*citind*):

Articol final: *Cel ce refuză s-o facă, va pierde absolut tot avutul său*. CEI TREI evrei:

Stăpâne, noi dăm jumătate!

barabas:

Mişei nevolnici! Nu evrei! Atât de josnic vă puteţi supune Voinţei lor, lăsându-le averea?

ferneze:

Cum, tu mai bine te botezi, Barabas?

barabas:

Nu, să mă convertesc nu vreau, stăpâne. ferneze:

Atunci plăteşte-ţi jumătatea. barabas:

Ştiţi ce-aţi făcut cu-nşelăciunea voastră? Averea mea-i cât două oraşe-ntregi. Să ştiţi, n-am adunat-o prea uşor şi nici nu mă despart uşor de ea.: meze:

Decretul nostru spune jumătate. Ori o plăteşti, ori ţi-o vom confisca întreagă. barabas:

Corpo di Dio! Staţi! Dau jumătatea, Să fiu tratat la fel cu fraţii mei. ferneze:

Ba nu, evreule, întâi ai zis că nu.

Nu poţi să-ţi mai iei vorba înapoi. (*Face un semn ofiţerilor, care ies*.)...

barabas:

Adică vreţi să-mi jefuiţi averea?

Pe furt vă-ntemeiaţi credinţa voastră? ferneze:

Ba nu, Barabas: Pe a ta o luăm

Ca să cruţăm un neam de la ruină:

Mai bine, ca spre binele comun.

Să-ndure lipsurile unul singur.

Decât să piară mulţi doar pentru unul:

Barabas, totuşi nu te surghiunim

Ci vei trăi aici unde-ai făcut avere

Şi, dacă poţi, vei dobândi, din nou, mai mult.

Creştini, dar cam şi ce să înmulţesc? «Căci din nimic, nimic nu iese.

PRIMUL CAVALER:

Tot din nimic ai strâns întâi puţin, Iar din puţin mai mult, apoi avere; De ţi s-o-ntoarce-ntâiul tău blestem Făcându-te sărac, de râsul lumii De vină e păcatul vostru vechi. BARABAS:

Aduci Scriptura să vă întărească

Nelegiuirile? Scutiţi-mă

De predici – dacă tot mă jefuiţi!

Avem şi jidovi răi, ca toţi creştinii.

Să zicem chiar că tribu-mi strămoşesc

Ar fi fost tot stricat şi păcătos.

Mă judecaţi pe mine pentru vina lor?

Cel ce se poartă bine să trăiască;

Mă poate-nvinui din voi vreunul

Că eu m-aş fi purtat cândva altfel?

FERNEZE:

Barabas, du-te, piei din ochii mei! Nu ţi-e ruşine să te scuzi astfel Căci dacă pe dreptatea ta te bizui „Prea multă bogăţie-aduce pizmă Prea mari averi stârnesc invidie; Şi-aceasta, Doamne, e-un păcat de moarte! Fii răbdător şi-averea-ţi va spori. Când meseria ţi-o cunoaştem toţi?

BARABAS:

Da, însă furtu-i şi mai greu păcat! Nimic să nu luaţi de la mine, căci E furt; şi dacă astfel mă jefuiţi Silit sunt să mă jur să iau mai mult.

PRIMUL CAVALER:

Măreţ guvernator, degeaba strigă! Nu da crezare vaietelor lui.

Prefă-i în mănăstire locuinţa! E-atât de mare casa lui încât încap în ea destule sfinte maici. FERNEZE:

Aşa va fi. (*Reintră ofiţerii.*) Ei, ofiţeri, aţi terminat?

PRIMUL OFIŢER:

Mărite, da, am luat în stăpânire
Averea ca şi marfa lui Barabas:
Când vor fi preţuite veţi vedea
Că fac mai mult ca vistieria
Cetăţii noastre. Celorlalţi evrei
Le-am confiscat doar jumătate. FERNEZE:
Atunci vom pregăti tributul. BARABAS:
Acum eşti mulţumit, stăpâne? Spune!
Mi-aţi luat averea toată, bunuri, bani.
Corăbii, magazii, tot ce-am avut;
Având dar tot, nu mai puteţi să-mi cereţi.
Decât în caz că inimile voastre
De cremene fiind, necruţătoare.
Sugrumă până şi un pic de milă.
În piepturile voastre împietrite.
Şi-acum veţi încerca să-mi luaţi şi viaţa. FERNEZE:
Barabas, nu! Departe e de noi
Şi-al nostru ţel să ne mânjim de sânge.
BARABAS:

Păi mi se pare-o vină mult mai mică De viaţă să-i scuteşti pe cei sărmani Decât să le aduci mizeria în viaţă. Mi-aţi luat averea, truda unei vieţi, Nădejdea fiicei, tihna bătrâneţii: Deci să nu-mi mai vorbiţi de nedreptate

FERNEZE:

Destul, Barabas; n-ai decât dreptate.

BARABAS:

Dreptatea voastră, chiar şi cea mai mare
E culmea nedreptăţii pentru mine
Dar luaţi ce vreţi, cu diavolul în frunte!

ferneze:

Să mergem; din aceste bunuri strângem Tributul ce ni-l cere-acuma turcul. ÎNTÂIUL CAVALER:

Va trebui să ne purtăm cu grijă: Sorocul dacă-l

depăşim, e rău;

Ne încălcăm astfel cuvântul dat şi n-ar fi o politică prea bună.

(*Ies toţi afară de Barabas şi de cei trei evrei.*)

BARABAS:

Da, da. Politică! La vicleşuguri Mereu le umblă gândul, nicidecum la ce e bun şi drept, cum tot susţin. O, mare *Primus Motor*[2], rogu-te, Abate-asupra lor ceresc blestem, Cumplite molime din Egipt aduse, O secetă, şi ura tuturor! Lovind pământul cu genunchii, rog, Osânda veşnică să o pogori Asupra sufletelor ăstor oameni Ce s-rau purtat cu mine-atât de rău! în foc, în iad, să-şi istovească chinul!

1NTÂIUL EVREU:

Mai ai răbdare, blândul meu Barabas.

BARABAS:

Fraţi fără minte, dacă v-aţi născut ia să vedeţi această zi cu ochii, Cum staţi nesimţitori la plânsul meu? De *qq* nu plângeţi pentru jalea mea De ce nu mor, topit de întristare?

1NTIIUL EVREU:

Barabas, greu ne vine să-ndurăm Chiar şi cruzimea împotriva noastră: Nu vezi? Ne-au luat din bunuri jumătate!

— BARABAS:

Dar cum de i-aţi lăsat voi să vă stoarcă? Eraţi destul de mulţi, iar eu doar, unul; Şi numai de la mine au luat totul.

ÎNTÂIUL EVREU.

Şi totuşi nu uita de Iov, Barabas!

BARABAS:

De ce-mi vorbeşti de Iov? Averea lui o ştiu: avea vreo

2 In filozofia aristotelică, primul element motrice (sau divină).

şapte mii de oi, Cămile vreo trei mii, şi două sute Perechi de boi voinici de pus la jug, Iar măgăriţe vreo cinci sute. Însă Eu pentru fiecare dintre ele – Chiar de am lua şi preţul cel mai mic Aveam acasă şi-n galera mea şi-n vasele venite din Egipt Destul ca să-l fi cumpărat pe Iov cu animalele ce le-a avut şi încă mi-ar mai fi rămas de-ajuns ia să trăiesc; de aceea, eu, nu el, Am dreptul să arunc blestemul greu – Nefastei zile când ăst biet Barabas A fost adus pe lume; iar de azi. Doar noaptea veşnică mi-o mai doresc, Nori negri care să-mi îngheţe carnea şi să ascundă de vederea mea Priveliştea cumplit de dureroasă; Căci iată, am trudit aici atâta vreme Doar ca să moştenesc deşertăciune, Nopţi de tortură, pierdere de timp Atâta văd că mi-a fost hărăzit.

al DOILEA EVREU:

Dar ai răbdare, bunule Barabas.

BARABAS:

Lăsaţi-mă dar cu răbdarea mea! Voi care n-aţi ştiut ce-i bogăţia Vă mulţumiţi şi să trăiţi în lipsuri; Dar daţi-i voie cel puţin să plângă Aceluia ce pe un câmp de luptă înconjurat doar de duşmani, îşi vede Ucişi oştenii, braţul dezarmat, şi nicio mântuire nu zăreşte; Da, da, lăsaţi-mă dar să jelesc Schimbarea sorţii pe neaşteptate.

Cu înmiea tulburată vă vorbesc: >hi ui ti. uşor o mare nedreptate.

3JXTlrU” L EVREU;

„Hai, să-l lăsăm, căci în necazul lui Ce spunem 51 sporeşte supărarea! AL DOILEA „EVREU:

Să mergem, deci, dar crede-mă, e trist să – vezi „un om mâhnit atât de rău… Rămâi cu bine, dar, Barabas. BARABAS:

Cu bine, mergeţi. (*Cei trei Evrei ies.*) Auzi prostie la aceşti netrebnici! Cum ei n-au pic de minte, şi pe mine Mă cred un bulgăre nesimţitor Ce apa-l murdăreşte, – nu îl

spală! Dar nu, Barabas e menit să aibă Mai bună soartă, căci e plămădit Din alt aluat ca oamenii de rând Ce numai după *azi* măsoară totul. Adâncul minţii mele-i răscolit De gânduri mari, ce foarte sus ţintesc şi viitoru-l chibzuiesc cu grijă Căci relele pândesc în orice zi. (*Intră Abigail*)

Dar încotro, frumoasă Abigail”?
Şi ce-a-ntristat-o pe drăguţa-mi fiică?
Femeie, cum se poate? Tu jeleşti
O mică pierdere, acolo… Lasă
Că pentru tine tata are încă
Destulă-avere pusă la o parte.
ABIGAIL:
Nu pentru mine, tată, ci doar pentru
Bătrânul meu Barabas, pentru tine
O vezi pe Abigail înlăcrimată;
Dar am să-nvăţ curând să las deoparte
Aceste lacrimi fără niciun rost.
Şi-mpinsă de necazuri la Senat.
„Voi merge până-acolo într-un suflet:
Cu ţipete şi vorbe-nflăcărate îi voi certa pe senatori amarnic;
Le-oi frânge inima smulgându-mi părul.
Ca să îndrepte cel puţin o parte
Din nedreptăţile făcute tatii. BARABAS:
Nu, Abigail; ce nu e de-ndreptat
Cu ţipete nu se va vindeca;
Taci, căci răbdarea îţi aduce tihna.
Şi poate timpul ne va oferi
Prilejul de a face altă dată
Ce nu e cu putinţă-acum. Pe urmă.
Să nu mă crezi nebun până-ntr-atât încât nepăsător să le fi dat Tot ce aveam. Ne-am pus la adăpost.
Căci zece mii de galbeni, perle mari
Şi giuvaeruri, pietre fără preţ – Temându-mă de rele

încă dinainte –, în taină le-am ascuns. abigail:

Dar unde, tată?

barabas:

În casa mea, fetiţo.

abigail:

Atunci Barabas nu le va vedea vreodată; Căci ăştia au pus acuma stăpânire Pe casa şi pe bunurile tale.

barabas:

Dar eu nădăjduiesc că-mi vor da voie Măcar o dată să mai intru-n casa mea.

abigail:

Mă tem că nu va fi aşa; Guvernatorul ce m-a scos din casă Le găzduia în locul meu pe maici; Din casa noastră au de gând să facă o mănăstire unde vor intra Doar cele ce din secta lor fac parte. Bărbaţii, mai cu seamă, nu au voie.

barabas:

O, banii mei, şi aurul şi toată marfa, Tot ce-am avut la viaţa mea s-a dus! O ceruri prea părtinitoare, cum Am meritat nenorocirea aceasta? Cum asta, steaua mea nenorocoasă, îmi stai atât de crâncen împotrivă

Ca să-mi aduci în sărăcie jalea? Ştiindu-mă nestăpânit, mă crezi Smintit, încât să mă şi spânzur, Să pier deasupra globului în aer Făr-a lăsa măcar o amintire că totuşi am şi existat cândva? Dar voi trăi; iar viaţa n-o urăsc: Şi întrucât mă laşi astfel în valuri ia să mă-nec sau să plutesc, şi-mi pui la încercare toată isteţimea, Voi fi cu mintea, toată fiinţa treaz! (*Abigailei*) Da, iată, fata mea, ce-am născocit: Vezi jalea-n care m-au adus creştinii Năpăstuindu-mă cumplit acum: Să nu-mi ieşi din cuvânt, căci la nevoie în lături nu ne dăm de la tertipuri.

ABIGAIL.:

O, tată, despre orice ar fi vorba, Ce nu va încerca să facă Abigail pentru a-i lovi pe cei ce ne-au rănit?

BARABAS:

Prea bine, bravo ţie! Ascultă: spui că au făcut din casă o mănăstire, şi sunt maici acolo? ABIGAIL:

Aşa e.

BARABAS:

Atunci, pe stareţă s-o roage mult Chiar fata mea, frumoasa Abigail, la s-o primească-acolo printre maici. ABIGAIL:

Cum asta? Vrei să mă călugăresc?

BARABAS:

Da, fata mea; religia fereşte De bănuieli o sumedenie de rele. ABIGAIL:

O fi cum spui, dar mă vor bănui.

BARABAS:

Păi, n-au decât, dar trebuie să fii Atât de hotărâtă-n tot ce faci încât să ajungă toţi să creadă că din evlavie te faci monahă

Şi să te porţi frumos cu ele toate; Să le vorbeşti cât mai prieteneşte, Să spui c-ai săvârşit păcate multe De-aceea-ai vrut să te călugăreşti.

ABIGAIL:

Va trebui să mă prefac prea rău – BARABAS:

Nu te împotrivi!

Mai bine te prefaci când n-ai păcate Decât să spui la început doar adevărul la să-l ascunzi apoi, făţarnic. Mărturisirea prefăcută e mai bună Decât ipocrizia nevăzută. ABIGAIL

Mă rog, să zicem că mă vor primi. Pe urmă ce-o să se întâmple, tată?

BARABAS:

Ascultă ce-o să se-ntâmpe-apoi: Acolo-n casă am ascuns sub grinda Ce sprijină podeaua camerei de sus, şi aurul şi-atâtea giuvaeruri Pe care pentru tine le-am păstrat… Dar uite-i! Fii vicleană, Abigail.

ABIGAIL:

Păi, vino-atunci, stai lângă mine, tată.

BARABAS:

Nu, Abigail, căci în povestea asta Nu-i înţelept să mă arăt deloc: Chiar dimpotrivă, eu va trebui să mă prefac rău mâniat pe tine că te-ai călugărit; să fii isteaţă, Fetiţo, aurul să mi-l câştigi.

(*Se retrag de-o parte*. *Intră călugării Jacomo şi Barnardine*.

ACOMO: *Stareţa şi o Maică*)

Măicuţelor, aproape am ajuns la mănăstirea nou întemeiată. STAREŢA:

E bine; noi nu vrem să fim văzute; Sunt ani treizeci de când din noi niciuna Nu s-a mai avântat departe-n lume. COMO:

Dar, maică stareţă, clădirea, apa acestei, mănăstiri acum deschise Vor fi pe placul vostru, „negreşit. stareţa:

Se poate...; O, dar cine vine? (*Iese în lată* abigail:

O, stareţă cucernică, precum şi voi, Prea fericite călăuze Fecioarelor evlavioase, De-o fată chinuită aveţi milă!

STANŢA:

Dar tu, fecioară dulce, cine eşti?

ABIGAIL:

Sunt doar o deznădăjduită, fata Evreului din Malta, biet Barabas, Stăpân pe vremuri pe o casă bună Pe care au prefăcut-o-n mănăstire.

STAREŢA:

Prea bine, fiica mea, dar spune-ne cu ce îţi vom putea fi de folos?

ABIGAIL:

Necazurile înspăimântătoare Ce l-au lovit cumplit pe tatăl meu Mă tem că izvorăsc ori din păcate Ori poate din credinţa noastră strâmbă. De aceea vreau ca de acum încolo Eu viaţa s-o petrec în pocăinţă: Să fiu la voi novice

ispăşind Păcatul sufletului chinuit.

JACOMO:

O, frate Barnardine, negreşit Din inimă-s pornite-aceste vorbe.

BARNARDINE:

Chiar dintr-o inimă ce-i caldă, frate; Hai, dar, să ne rugăm să o primească. stareţa:

Da, fata mea, te vom primi ca maică.

ABIGAIL:

Dar mai întâi să mă lăsaţi să-nvăţ să-mi potrivesc ca orişice novice Purtarea după legea voastră aspră, Vă rog să mă lăsaţi să locuiesc Tot unde-am stat şi până-acum.

Nu ana-nclerâesc cânvăţătura voastră Din ceruri. – coborâtă, şi unită cu hărnicia şi. cu zelul meu, O să an-ajute să învăţ cât pot de mult. 3ARABAS *Icycrte*):

Cât să le scoli din mâini averea-ascunsă.

STAREŢA:

Hai, fiica mea! BARABAS (*ieşindiL-le* în *în împraare*}: Ce-i asta, Abigail? Ce cauţi tu printre creştinii hârzi?

JACOMO:

Vai, omule, sărac duhovnâceşte.

Nu te împotrivi zadarnic fetei.

Căci ea s-a pocăit. BARABAS:

Cum asta? Cum s-a pocăit? BARNARDINE:

A fost primită-n mănăstire.

BARABAS:

Copila Tnea pierdută! Ce ruşine Aduci asupra mea, căci îţi sunt tată! Ce-ai să te faci, copila mea, în mijlocul duşmanilor urâţi? Pe binecuvântarea mea îţi cer să părăseşti îndată pe-aceşti diavoli – Cu blestemata lor de erezie!

ABIGAIL:

Dar tată, lasă-mă…

BARABAS:

Nu, Abigail, întoarce-te... (*Şoptindu-i lui Abigail, la o parte*)

— De aur, giuvaeruri nu uita; Pe scândura ce-acoperă comoara să cauţi semnul acesta! (*îi arată un semn, apoi cu glas tare*)

O, blestemate pleacă de aici. Să piei din ochii tatălui rănit!

JACOMO:

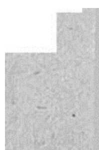
Barabas, de eşti pradă necredinţei.

Şi pai un văl pe ochi ca să nu vezi De unde vin necazurile tale, Măcar scuteşte-ţi. fata de orbire.

BARABAS:

Călugăr orb, *de* sfaturile tale

N-am eu nevoie. (*În şoaptă, lui Abigail.*) – Acesta este semnul.

— (*Tare*) Mai bine mor decât s-o văd astfel. (*Către Abigail.*) Mă părăseşti, copilă rătăcită? Acuma, la ananghie? (*Din nou îi şopteşte.*) Să nu uiţi semnul.

(*Tare*) E potrivit să fie o evreică Aşa credublă? (*Aparte*) în zori, la uşa ta! (*Tare*) Să nu te-ntorci la mine niciodată De vrei să fii de-a pururi osândită, Să uiţi de mine; piei din ochii mei! Hai, du-te! (*Iar în şoaptă.*) Ţine minte: Mâine-n zori!

stareţa, maica şi intră Mathias.)

(*Tare*) Hai, pleacă, pleacă, ticăloaso! (*Barabas iese printr-o parte, iar călugării, Abigail prin cealaltă; tocmai când ies*, MATHIAS:

Pe cine văd? Frumoasa Abigail, Ea, fata lui Barabas,

azi e maică! A suferit o umilinţă mare când tatăl era sărăcit deodată; O, mult mai bună ar fi fost ea pentru Un basm de dragoste decât să fie înveşmântată pentru rugăciune; Mult mai frumos ar fi împodobit Un pat, îmbrăţişată drăgăstos De un iubit focos, decât trezită în miez de noapte pentru liturghie. (*Intră Lodovico*)

LODOVICO:

Hei, ce-i cu tine, Mathias? Eşti trist? MATHIAS:

Oh, crede-mă, prea nobil Lodovico, Că am văzut ce după mintea mea Ar fi priveliştea cea mai ciudată.

LODOVICO:

Dar ce anume, rogu-te?

MATHIAS:

Păi o fecioară în vârstă doar de paisprezece ani, O dulce floare-n câmpul Cythereei1 Răpită bucuriilor pământului Bogat în roade, şi în chip ciudat Deodată prefăcută într-o maică.

LODOVICO:

Dar cine-i, spune-mi! MATHIAS:

E fata celui mai bogat evreu.

LODOVICO”:

A lui Barabas, chiar cel căruia Acuma, de curând, i-au luat averea? Dar spune-mi, fata e aşa frumoasă?

MATHIAS:

Frumoasă de nu-i poţi găsi perechea Precum şi neasemuit de bună. Chiar strâns în zid de-aramă să fi fost, Văzând-o inima ţi se topea De dragoste, sau, cel puţin de milă. LODOVICO:

De-o fi aşa frumoasă cum spui tu, N-ar fi deloc o pierdere de vreme să mergem s-o vedem! Ce zici? Nu vrei?

MATHIAS:

— Da, domnule, căci trebuie, şi vreau; N-am încotro.

LODOVICO:

Şi eu la fel, abia mai pot răbda. Rămâi cu bine,

Mathias.

MATHIAS:

Cu bine, Lodovico.

(*Ies, unul printr-o parte, altul prin cealaltă parte*.)

Alt nume al Afroditei (de la insula unde era venerată: Cythera)

Actul II

SCENA 1

Intră Barabas cu un felinar. barabas:

Precum un corb prevestitor de rele
Ce-aduce-n ciocul său încovoiat
Răvaş de ducă omului bolnav
Şi-n umbra-ntunecată a nopţii mute îşi scutură din negre aripi boala – La fel de trist şi chinuit aleargă
Barabas, bietul, cu blestem de moarte
Pe capul tuturor creştinilor.
Plăcerile prea firave aduse
De timpul mult prea iute de picior
De mult şi-au luat zborul; m-au lăsat în deznădejde, căci din toată averea mea
De altă dată nu mi-a mai rămas
Decât o amintire; cicatricea
Soldatului lipsit de mângâiere…
Tu, stâlp de foc care-ai călăuzit
Prin bezna seminţia evreiască.
Să vii să luminezi acum şi calea
Vlăstarelor bătrânului Avram;
În seara asta să călăuzeşti cu bine
Pe Abigail, şi mâna ei! De nu.
Mai bine fă să se prefacă ziua în întuneric nepătruns de-a pururi!
Căci somnul ocoleşte ochii mei
Veghez mereu dar pacea n-o găsesc
În gândurile mele tulburate Pân-c e nu-mi dă de veste

Abigail. (*La etaj se iveşte Abigail.*)

ABIGAIL:

Din fericire, am găsit momentul să caut locul arătat de tata; Spunea că-aici se află nevăzute Mărgăritarele şi aurul şi giuvaerele de el ascunse. BARABAS:

Îmi amintesc de vorba-acelor babe Ce-mi povesteau pe când eram bogat Tot basme cu fantome şi cu duhuri Ce noaptea se strecoară-n întuneric Prin locuri unde s-au ascuns comori; S-ar zice că şi eu sunt ca şi ele: Căci, cât voi mai trăi, aici trăieşte Nădejdea ce mi-a mai rămas în suflet; Iar când va fi ca noaptea să mă cheme Pe-aici se va plimba şi duhul meu. ABIGAIL:

O, de s-ar îndura comoara tatii
Să se ivească-n locul ăsta fericit!
Chiar fericit nu e: Dar să nu uit:
Atunci când bun-rămas ne-am luat, spunea
Că va veni la mine dimineaţa.
Atunci, somn blând, – oriunde se-odihneşte
Al tatii trup. Îndeamnă-l pe Morfeu[3]
Să-i ducă vis de aur şi să-l scoale
Spre a-şi primi comoara de la mine.

BARABAS:

Bien para todos mi ganado no es[4]: La fel de bine e să merg 'nainte la şi să stau aici atât de trist... Dar stai: ce stea luceşte-n răsărit? De-i Abigail, e steaua vieţii mele... Acolo, cine-i?

ABIGAIL:

Acolo, cine-i? BARABAS:

Tăcere, Abigail! Sunt eu!

ABIGAIL:

Ei bine, tată, uite! Primeşte-ţi fericirea.

3 In mitologia greacă, zeul visurilor.

4 Turma mea nu-i bună pentru toţi. (Spaniolă veche.)

BARABAS:

O ai?

ABIGAIL:

Ţi-o dau. (*Îi aruncă, pe rând, trei săculeţe.*)

Le-ai

Mai este unul. Iată, încă unul! BARABAS:

OH, fata mea, comoara mea, Averea, aurul şi fericirea! Tăria sufletului meu şi Moartea Duşmanilor; fii binecuvântată! Eşti steaua norocoasă a mea! Oh, Abigail, de te-aş avea aici, Mi-ar fi-împlinite dorurile toate; Dar lasă! Voi găsi curând mijlocul De-a te scăpa de-aici: Priveşte, aur! O, fiică, frumuseţe, fericire! (*îşi strânge săculeţele la piept*)

ABIGAIL:

Curând va bate miezul nopţii, tată, şi cam acum e timpul când încep să se trezească maicile; Adio! mai bine să ne despărţim, Să nu stârnim cumva vreo bănuială. BARABAS:

Rămâi cu bine, bucuria mea! Prin mijlocirea degetelor mele Trimit sărutul izvorât din suflet. (*Abigail dispare la etaj.*)

Deschide, Phoebus, pleoapa grea a zilei şi-n loc de corb trezeşte ciocârlia ia să mă pot 'nălţa cu ea în aer Cântând voios pe-aceste bogăţii

Aşa cum puilor le cântă ea

Hermoso piacer de Ios dineros[5]. (*lese.*)

SCENA 2

Intră Femeze, Martiri clei Bosco, cavaleri şi ofiţeri ferneze:

Ei, căpitane, spune unde mergi?

De unde-ţi vine vasul ancorat

La noi în port? De ce-ai venit pe ţărm

---

5 Frumoasă-i bucuria ce ţi-o aduc banii. (Span.)

Făr-a ne cere-ngăduinţa? BOSCO:

Mărit Guvernator al Maltei, vin încoace: Catarga mea, *Balaurul cu aripi*, Din Spania vine, şi la fel şi eu; Del Bosco-i humele ce-l port, şi sunt Vice-amiral al regelui catolic 1NTÂIUL CAVALER:

Aşa-i, stăpâne; Să-l tratezi frumos.

BOSCO:

Avem încărcătură alcătuită Din greci şi turci şi mauri africani; Căci nu de mult pe coasta Corsicii, Cum flotei turcilor nu ne-am supus, Ne-au pus curând galerele pe fugă: Dar vântul a început să crească brusc şi pânzele ni le-a umflat mai bine; Aşa-am putut lupta în voia noastră; în multe vase de-ale lor am tras şi chiar am scufundat vreo câteva; Dar unul mai cu seamă ne-a fost ţinta; Pe căpitan noi l-am ucis; ca rob Am luat tot echipajul şi-l vom vinde Aici, în iarmarocul de la Malta.

ferneze:

Martin del Bosco, am auzit de tine: îţi zic, dar, bun venit aici, la Malta Din partea tuturor! Dar nu putem să-ngăduim să vinzi aici la Malta Pe turcii prinşi de tine; nu-ndrăznim Din pricina acelei învoieli Ce ne-a legat şi ne-a impus tribut; tiiul cavaler:

Deoarece tu ne iubeşti, Del Bosco, şi cu prietenia ne cinsteşti Pe guvernatorul nostru, te rugăm să-l aperi de mânia turcilor). Căci armistiţiul ăsta îl avem Doar pentru că ei tot nădăjduiesc cu banii noştri să se-mbogăţească şi deoarece se tem de noi că, dacă Nu dăm tributul, îl vom folosi ia să purtăm război în contra lor. bosco >

Deci cavalerii Maltei sunt părtaşi cu turcii şi vor să le cumpere cu sume mari de bani prietenia? Stăpâne, spre ruşinea Europei, Chiar Rhodosul, o insulă creştină, şi-obârşia voastră, e acum pierdută; Dar despre voi ştiam că vă luptaţi Pe viaţă şi pe moarte cu Sultanul.

ferneze:

Aşa e, dar oştirea noastră-i mică. bosco:

Câţi bani vă cere turcul Calymath?

ferneze:

O sută de mii de coroane-n cap.

bosco:

Stăpânul meu, monarhul, are – un drept Asupra Maltei voastre, şi ar vrea să vă alunge-ndată de aici! Lăsaţi-mă să vă călăuzesc şi-aşa vă veţi putea păstra averea, Voi cere ajutor Măriei Sale

Şi nu mă voi îndepărta de-aici Decât atunci când v-am eliberat.

FERNEZE:

De faci aşa, te las să-i vinzi pe turci... Să-i scoateţi în vânzare, ofiţeri! (Ofiţ*erii ies.) T*e fac, Del Bosco, generalul Maltei, Iar noi, cu cavaleri milităroşi Vom asculta de ordinele tale Luptând cu turci necredincioşi, barbari. BOSCO.

Aşa luaţi pilda celor dinainte; Când oastea urâcioasă a turcilor A-nconjurat cetatea de pe Rhodos Măcar că-apărători erau puţini la leii s-au luptat! Şi n-a rămas în viaţă vreun bărbat să ducă Creştinătăţii vestea-aceea rea. FERNEZE:

Şi noi lupta-vom pân-la unul; Mergem!

Trufaş, prinţ Calymath, în loc de aur

Ia gloanţe învelite-n fum şi-n foc;

Şi poţi să ceri tributul unde vrei.

Noi suntem hotărâţi: căci nu cu aur

Ci doar cu sânge poţi să-ţi cumperi cinstea. (*Ies.*)

SCENA 3

Intră ofiţerii aducându-i pe Ithamore şi alţi robi.

THUL OFIŢER:

E târgul pentru sclavi. Să stea aici. Să nu vă faceţi griji privind vânzarea Căci foarte iute se vor vinde toţi. L DOILEA OFIŢER:

La fiecare-i scris pe spate preţul Ce trebuie să-l scoatem de pe ei, Ori altfel nu mai merită să-i vindem.

ITIIUL OFIŢER:

Barabas vine; de nu-i luau averea po \qq y\\-\ cuit (*Intră Barabas.*)

BARABAS:

Sfidând creştinii, ce mănâncă porc, (Nu-s neam ales, nici împrejur tăiaţi; Nemernici nebăgaţi în seamă până Ne-au cucerit Vespasian şi Titus), Am adunat averea ce-o aveam. Pe fata mea sperau s-o facă maică; Dar ea s-a-ntors; am cumpărat o casă Frumoasă, – neapătoare ca şi cea A lui Ferneze; şi, cu voia lui, Voi sta acolo, în pofida Maltei; Guvernatorul, ca şi fiul său, Vor trebui atraşi de partea mea Căci altfel treaba o să meargă greu. Dar nu degeaba Levi[6] mi-e strămoş: Nu pot ierta curând o nedreptate. Căci, noi, evreii, când dorim, putem la şi căţeii să ne gudurăm; Iar când rânjim, muşcăm; dar chipurile Rămân nevinovate, de miei blânzi. Deprins-am la Florenţa să ling mâini, Când mi se zice „câine”, să nu-mi pese, şi temenele-adânci să fac mereu Cum bat călugării desculţi mătănii; Să-i văd, sper, flămânzind – la iesle, Sau miluiţi de sinagogişi astfel să pot – când mi s-aduce tava milei – Să le dau doar scuipatul ca pomană... Ha, Lodovico, fiul lui Ferneze! Drag mi-e tot atât cât tatăl lui. (Se *retrage. Intră Lodovico.*)

LODOVICO (*singur*):

Pe-aici a luat-o jidovul bogat; îl caut şi mă ţin de el, încât Măcar furiş s-o văd pe Abigail: O frumuseţe, spune Mathias.

BARABAS (*ascuns*):

---

6 în Facerea 29, 34, fiul lui Iacov, strămoşul tribului leviţ lor, din care se trăgeau preoţii evreilor.

Acum mă voi arăta în adevărata lumină: mai mult şarpe decât porumbel; adică mai mult ticălos decât găgăută.

LODOVICO:

A, uite-l; după el, spre Abigail! BARABAS (*aparte*):

Da, da, crezi că ţi-a şi căzut în palmă!

LODOVICO:

Barabas, tu mă ştii, sunt Lodovico. Guvernatorul Maltei îmi e tată.

BARABAS (*aparte*):

Pe dos era mai bine să trăieşti!

Mojicu-arată ca un porc pârlit. LODOVICO:

Dar încotro-ţi îndrepţi, Barabas, paşii? BARABAS:

Doar pân-aici; e obiceiul nostru, De câte ori vorbim cu vreun creştin să ne purificăm cât mai curând: în aer ne prefacem de îndată Spre a nu pierde fericirea viitoare Promisă de strămoşul Abraham.

LODOVICO:

Barabas, îmi faci rost de-un diamant? BARABAS:

De unde? Pe ale mele mi le-a luat

Chiar al Domniei Tale tată;

Un singur giuvaer mi-a mai rămas

Şi poate acela ţi-ar fi de folos.

(*Aparte*) De fiică-mea vorbesc; dar mai degrabă

O ard pe rug decât să i-o dau lui!

Iar pentru el păstrez otrava cruntă

Şi lepra albă, boala cea mai rea.

LODOVICO:

Luceşte tare, fără a fi montat?

BARABAS:

E-o nestemată ce n-a fost montată.

(*Aparte*) De montă s-ar vorbi doar de-ar atinge-o.

(*Tare*) Don Lodovico, diamantul ăsta

Aruncă raze şi scântei splendide.

1

LODOVICO:

Dar spune-mi de e brut ori şlefuit? BARABAS

E bine şlefuit (*Aparte*) nu pentru tine. LODOVICO:

Îmi place cu atât mai mult.

BARABAS:

La fel şi mie.

LODOVICO:

Dar cum arată noaptea?

BARABAS:

Pe Cynthia o-ntrece-n strălucire.

(*Aparte*) Mai mult ţi-ar place noaptea decât ziua.

LODOVICO:

Şi care-i preţul?

BARABAS:

(*Aparte*) Chiar viaţa ta, de-l dobândeşti. (*Tare*)

Stăpâne.

Doar n-o să ne certăm acuma pentru preţ; Poftească Înălţimea Ta la mine şi i-l voi da. (*Aparte*) Şi-ncă cum.

LODOVICO:

Ba nu, Barabas, vreau întâi să-l merit.

BARABAS:

Stăpâne, nici nu ştii cât merită? Chiar tatăl dumitale de la mine, Căci prin creştina-i milă şi-ndurare El mi-a adus religia cea pură – Să zic aşa – făcându-mi catehismul Mi-a amintit păcatele-mi lumeşti; Mai mult cu sila, nu din voia mea, Mi-a luat tot ce-am avut, m-a scos din casă, Pe care-a prefăcut-o-n mănăstire.

LODOVICO:

Dar sufletul îţi va culege roade.

BARABAS:

O fi, dă-i mult prea-ndepărtată toamna: Dau rugăciunile acelor maici şi sfinţi călugări, pentru chin plătiţi. Sunt minunate. (*Aparte*) Şi nu fac niciun bine, (*Tare*) Cum nu sunt trândavi, ci se străduiesc.

Cu timpul poate vor culege roade – Adică spre înălţare sufletească, zic.

LODOVICO:

Nu te uita la sfintele măicuţe.

BARABAS:

Dar eu mă uit doar dintr-un zel aprins. (*Aparte*) Nădăjduind s-aprind curând şi casa; Căci chiar de-un timp sporesc şi se-nmulţesc, Tot eu avea-voi ultimul cuvânt în ceea ce priveşte mănăstirea. (*Tare*) Cât despre nestemata pomenită, Să vii la mine; nu va fi vreun preţ Atât de mare ca să ne certăm Nici din pricina ei, şi nici din cea A tatălui cinstit al dumitale. (*Aparte*) Uşor nu-i, dar v-omor eu pe-amândoi. (*Tare*) Dar am acum de cumpărat un sclav.

LODOVICO:

Barabas, vin şi eu cu dumneata.

BARABAS:

Prea bine, vino; piaţa e aproape.

(*În piaţă, adresându-se unui negustor de sclavi.*)

Cât costă? Două sute de coroane? Ce, trage-atât de mult un turc ca ăsta?

ÎNTÂIUL OFIŢER:

Acesta-i preţul, Domnule. BARABAS:

E hoţ dibaci, de ceri atât pe el? Te pomeneşti că-i bun la-nşelăciuni; De-ar fi aşa, ar face două sute. Odată cumpărat, să iei pecetea, Spre al apăra de ştreang întreaga viaţă; Grea-i ziua judecăţii pentru hoţi; Puţini mai scapă, de păcat iertaţi.

LODOVICO:

Şi doar o sută ceri pe maurul acesta? ÎNTÂIUL

OFIŢER:

Atât, stăpâne. BARABAS:

De ce-i un turc mai scump decât un maur?

Întâiul ofiţier:

E lâiiăr şi-are multe însuşiri.

BARABAS:

Curara ţi piatra cea filosofală (*Adresându-se sclavului*)

De-o ai, te las să-mi spargi cu ea şi capul.

SCLAVUL:

N-o am, dar ştiu să tund şi să vă rad.

BARABAS:

Nu-i razi cumva pe toţi de-averea lor?

SCLAVUL:

Stăpâne-s tânăr şi nevinovat.

BARABAS:

Bine, flăcăule; te cumpăr şi, dacă te porţi cum se cuvine, te-nsor cu Luxuria. SCLAVUL:

Vă voi sluji cum trebuie, domnule.

BARABAS:

Trebuie să fie vreo şmecherie la mijloc; te pomeneşti că zicând că mă bărbiereşte îmi taie gâtul că să mă jefuiască. Ia spune, cum o duci cu sănătatea?

SCLAVUL.:

Destul de bine.

BARABAS:

Cu atât mai rău: trebuie să fac rost de un om bolnăvicios, care să nu aibă prea mare poftă de mâncare. Pe tine, cu muşchii pe care-i ai mă tem că nu te pot ţine fără câteva kilograme de carne de vacă pe zi. (*Adresându-se ofiţerului*:) Ia să văd şi altul, mai slab.

ÎNTÂIUL OFIŢER:

Poftim şi unul firav! Cum vă place? barabas (*adresându-se sclavului*):

Tu unde te-ai născut?
ITHAMORE:
În Tracia, dar în Arabia-am crescut.
barabas:
Cu atât mai bine; eşti pe gustul meu. O sută de coroane? Ţine banii! (*Plăteşte*.)
ÎNTÂIUL OFIŢER:
Păi, însemnaţi-l, domnule, şi luaţi-l!
BARABAS (*aparte*):
Da, da, aşa e bine; robul ăsta
Va face multe rele-n slujba mea.
(*Tare*) Cu bine, ofiţer... (Scla*vului:) A*l meu eşti!
Hai!
(*Din nou lui Lodovico*) Va fi a dumitale nestemata. Să nu ne ocoleşti; căci tot ce am va fi la-ndemâna dumitale. (*Intră Mathias cu mama lui, Katarina*). MATHIAS (*aparte*):
Cu Lodovico tăinuieşte-evreul? Mă tem că de frumoasa Abigail. BARABAS (*în taină lui Lodovico*):
Îl văd pe Mathias; mai zăbovim;
Iubeşte pe copila mea şi ea îl îndrăgeşte; însă am jurat
Să-nşel nădejdile-amându-rora
Să mă răzbun (*Aparte*) chiar pe guvernator.
(*Lodovico iese*)”.
KATARINA:
Nu-i chipeş maurul acesta?
MATHIAS:
Mai bun e celălalt; priveşte bine.
BARABAS (*lui Mathias*): v *1*
În faţa mamei, nici nu mă cunoşti. Prefă-te, ca să n-aibă bănuieli în ce priveşte târgul care va urma. S-o duci acasă şi treci pe la noi; Ţi-s ca şi tată, fiule, adio! MATHIAS (*tot în taină*):
Dar Lodovico despre ce-ţi vorbea? BARABAS:

De diamante, nu de Abigail. KATARINA (*fiului ei*):

Băiete, nu-i Barabas, bogătaşul? BARABAS (*tare lui Mathias*):

Cât despre comentariile acelea la cartea Macabeilor, le am, şi ţi le ţin la dispoziţie.

MATHIAS:

Chiar dânsu-i, mamă, şi vorbeam cu el să-mi împrumute nişte cărţi mai rare.

Wu-i mai vorbi; e izgonit din cer... (*Adresându-se ofiţerului:) I*a-ţi banii, domnule... (Lid Math*ias*:*) Haide*, mergem! 1/TATHIAS:

Te rog, Barabas, să nu uiţi de carte.

BARABAS:

N-ai nicio grijă. (*Katarina şi Mathias ies.*)

INTlIUL, OFIŢER:

Ei, am făcut târg bun; hai să plecăm. (*Tese împreună, cu ceilalţi ofiţeri şi cu sclavii*)

BARABAS (*adresându-se sclavului pe care l-a cumpărat*): Să-mi spui şi cum te cheamă şi-nca multe: De neamul, locun care te-ai născut şi meseriile ce le cunoşti.

1THAMORE:

Stăpâne, sunt născut în sărăcie. Mă cheamă Ithamore; iar meseria Mi-e cea ce vă convine cel mai mult.

BARABAS:

Cum, n-ai niciuna? Bine, să m-asculţi.

Şi-am să te-nvăţ ce o să-ţi prindă bine:

Întâi să te fereşti de vreo simţire – Iubire, îndurare şi nădejde vană.

Ori teamă – ce-ţi cuprinde inima;

Nimic să nu te mişte, să n-ai milă;

Să râzi doar când creştinii gem de jale. ITHAMORE:

O, bun stăpân! Mă-nchin în faţa ta. BARABAS:

Eu unul ies şi noaptea pe afară

Şi-ucid bolnavii care gem sub ziduri;

Iar uneori merg şi-otrăvesc fântâni;
Făcând pe placul hoţilor creştini.
Mă învoiesc să pierd câte-o coroană
Şi-apoi, plimbându-mă sus pe terasă
Să-i văd legaţi în faţa uşii mele.
În tinereţe învăţat-am medicina
Şi-ntâi pe italieni am folosit-o;
Cu-nmormântările-am îmbogăţit
Pe preoţi, dând de lucru la gropari.

Punându-i să tot sape la morminte să tragă clopotele într-o dungă; Apoi am învăţat ingineria şi am luat parte la războaiele Germaniei ca Franţa; sub cuvânt că îl ajut pe Carol. Quintul-n luptă Am omorât duşmani, ca şi prieteni f. i – m. ilH –, e + n4 n-m/, *An* ±*r*<*L* – f-l. –, l \-U JUU. LI-C JUUiatuie U-C *LUI – 1TZ±KAL.*

Pe urmă, când ajuns-am cămătar Storcând de pe la oameni aur, Cu-nşelăciuni, tertipuri felurite, şi viclenii cu bani, până-ntr-un an Umplut-am temniţele de faliţi; La fel spitalele de mici orfani; Din lună-n lună am înnebunit Pe unii, alţii, până când de disperare S-au omorât, punând pe piept o jalbă Cum că prin camătă i-am stors de-avere. Dar chinu-adus de mine-a fost plătit: Am bani destui să cumpăr tot oraşul. Ei, spune-mi tu, ce ai făcut în viaţă?

ITHAMORE:
Îţi spun cinstit, stăpâne.
Am dat foc multor sate de creştini.
Am pus în lanţuri eunuci, şi sclavii
Să tragă la galere. Am fost odată
Grăjdar de han; mă strecuram în taină noaptea
La oaspeţi în odăi să le tai gâtul.

Şi la Ierusalim unde hagiii îngenuncheau, am presărat un praf

Pe dalele de marmoră încât
La mulţi le-au puroiat genunchii:

Şi m-am stricat de râs să văd betegii

Cum s-au întors în cârje şchiopătând în ţările de baştină – creştine. BARABAS:

Ei, asta e ceva; să mă socoti

Tovarăş; suntem amândoi de-o teapă;

Ne leagă şi tăierea împrejur

Şi ura de creştini.

Şi credincios şi păstrător de taine

Aş *vrea* să-mi fii.

Un schimb, de aur nu vei duce lipsă... Şi stai de-o parte, vine Lodovico. (Tfeferî Loio*vico)*

Lodovico:

Ce bine că te-am întâlnit, Barabas; De-un diamant vorbeai: pe unde-i?

barabas:

Ţi l-am păstrat, fireşte, Lodovico: Te rog să mă-nsoţeşti. (*Se îndreaptă spre casa lui*) Hei, Abigail! Deschide uşa-ţi spun! (*Vine Abigail, ţinând în mână nişte scrisori*)

abigail:

Ce bine că soseşti la vreme, tată; Ţi s-au adus scrisori de la Ormus. Te-aşteaptă solul chiar aici în casa noastră.

BARABAS:

Să-mi dai scrisorile. f/i *vorbeşte în taină.*) M-auzi, fetiţo?

Distrează-l tu, te rog, pe Lodovico, Fiu al guvernatorului, pe care Cât mai curtenitor vreau să-l primeşti, Dar fecioria vezi să nu ţi-o pierzi... Tratează-l ca pe-un filistean, te rog Prefă-te, jură, dragoste promite-i, Dar nu uita că nu-i din neamul nostru (Tare*) Mă* iartă, Domnule, acum am treabă. Tu, Abigail, să-i ţii puţin de-urât! De dragul meu, să-i fii o gazdă bună. ABIGAIL:

Atunci, de dragul tău şi-al lui îi spun:

În casa noastră bine ai venit! BARABAS (*aparte*):

O vorbă încă, fiica mea: sărută-l.
Ai grijă şi cât mai frumos vorbeşte-i
Şiret ca o evreică-ntinde-ţi mreaja
Ca până pleacă să fii logodită. ABIGAIL (*tot în taină*):
Păi, tată, eul iubesc pe Mathias.
B arab as (*tot în taină*):
Ştiu, dar fii drăgăstoasă şi cu-acesta; Fă cum ţi-am spus, aşa se cere-acum. (*Tare*) îmi scrie iată un prepus; Intraţi în casă, eu am de citit. (*Abigail şi Lodovico intră în casă.*)
Cu ăsta-am încheiat, căci va muri! Prepusul meu îmi scrie c-a fugit Un negustor ce-mi datorează vin – O sută de butoaie, dar ce-mi pasă De-atâta lucru la averea mea? (*Trosneşte din degete.*)
De mi-o fi sărutat deja fetiţa
Şi între ei şi-or fi jurat iubire
Cum s-au hrănit strămoşii mei cu mană
La fel de sigur e că Lodovico
Cu Mathias pieri-va dimpreună:
Căci tatăl lui mi-a fost duşman de moarte. (*Intră Mathias*)
Don Mathias, unde mergi? Adastă o clipă.
mathias:
Păi unde? La frumoasa Abigail. barabas:
Ştii foarte bine – martor mi-e cerul – Că vreau să-ţi fie fiică-mea nevastă…
mathias:
Da, altfel m-ai nedreptăţi cumplit.
barabas:
Ferească cerul să am asemeni gânduri! Dar iartă-mă, te rog, că plâng amarnic Băiatul lui Ferneze, Lodovico „O vrea pe Abigail, în ciuda mea; Scrisori, brăţări, inele i-a trimis, şi-atâtea şi atâtea giuvaeruri. mathias:
Şi cum, ea le primeşte? – barabas:

Nu, nu. I le trimite înapoi; Când vine el, ea se închide-n casă; Else-ncăpăţânează să-i vorbească Prin broasca uşii, însă Abigail

Aleargă la fereastră să pândească S a radă când vii tu, ca să-L alunge.

MATHIAS:

Viclean şi mincinos e Lodovico 1

BARABAS:

Şi-acum, când m-am întors, s-a strecurat încasă, înaintea mea; sunt sigur că e la Abigail.

ma. thms:

Îl scot eu de-acolo. BARABAS:

Nu, nu, nici pentru întreaga noastră Malta!
La loc în teacă pune-ţi sabia
De mă iubeşti, nu te lupta la mine!
În casă intră uşurel şi fă-te
Că nici nu-l vezi. Am să-l previn când pleacă
Să nu mai spere-n dragostea copilei
Ascunde-te, căci, iată-i, vin.

(*Revin în scenă Lodovico cu Abigail*)

MATHIAS:

Îi strânge mâna? Asta n-o să rabd! BARABAS:

De ţii la mine, nu sufla o vorbă! MATHIAS:

Ei, treacă de la mine! Altă dată!

(*Intră în casă*.)

LODOVICO:

Barabas, fiul văduvei era?

BARABAS:

Chiar el! Ai grijă, vrea să te omoare. LODOVICO:

Să mă omoare? E nebun mojicul?

BARABAS:

Nu, dar s-o fi temând de ceea ce
Cred, tu nici n-ai visat: fetiţa mea
Aici de faţă, – o biată gâsculiţă! f

LODOVICO: *
Dar ce, de Mathias e-ndrăgostită?
BARABAS:
Nu ţi-a răspuns chiar ea, prin zâmbetul de-acum?
ABIGAIL (*aparte*):
Lui Mathias mi-e dată inima). Acum zâmbesc doar la porunca tatii.
LODOVICO:
Doar ştii, Barabas, c-o iubesc de mult! BARABAS:
Şi ea te îndrăgeşte, de copilă.
LODOVICO:
Acum nu-mi mai pot stăpâni simţirea.
BARABAS:
Nici eu, iubirea ce ţi-o port. LODOVICO:
Deci diamantul ăsta ţi-e; mi-l dai?
BARABAS:
Câştigă-l, ca să-l porţi; e nentinat.
Dar înălţimii Tale i-ar părea înjositor să ia-n căsătorie
O fată de evreu; însă-am să-i dau
Şi cruci de aur multe, cu cuvinte
Creştine scrise pe inel jur-împrejur. LODOVICO:
Dar nu averea ta o vreau, ci doar pe ea;
Şi totuşi, încuviinţarea-ţi cer. BARABAS:
Pe-a mea o ai; vedem ce zice ea.
(*Aparte lui Abigail*) Vlăstarul ăsta al kii Cain, un jebusit *.

De pastele mozaic habar n-are Nu vede-o ţară a făgăduinţei Sau pe Mesia aşteptat de noi; Ast vierme nobil, Lodovico, zic, Va trebui să fie dus de nas: Dă-i mâna, însă inima păstreaz-o Pân-se întoarce Mathias la tine. ABIGAIL (*în taină, tatălui ei*):

Cum, să mă logodesc cu Lodovico? BARABAS (*tot în taină*):

1 După *Vechiul Testament*, trib care nu era din

seminţia lui Israel; *fig*. venetic.

Nu e defel păcat să-nşeli creştinii. Ei înşişi au ajuns să-şi facă-o dogmă:

Credinţa-şi calcă faţă de eretici; D ai cei ce nu-s evrei sunt toţi eretici Ne cade bine asta, deci n-ai teamă. (*Tare, lui Lodovico*:) Am implorat-o, şi-o să vot iscă!

LODOVICO:

Drăguţă. Abigail, să-mi dai cuvântul! abigail (*în taină*):

N-am încotro, că-mi porunceşte tata.

Doar moartea de iubit să mă despartă!

Lodovico:

Acum am lucrul cel mai preţios:

La care sufletu-mi râvnea de mult. BARABAS (*aparte*):

Eu nu-l am, însă tot mai sper. abigail (*aparte*):

O, Doamne, ce-ai făcut, nenorocite?

Lodovico:

De ce la faţă te-ai schimbat deodată? abigail:

Nu ştiu, dar trebuie să plec; cu bine! BARABAS:

Opreşte-o, dar n-o pune să-ţi vorbească! Lodovico:

A amuţit! Vai ce schimbare bruscă!

BARABAS:

Aşa-s evreii, nu te mai gândi! La ei logodnicele – asta-i moda – Mai varsă-o lacrimă; dar n-o certa! Acum te du cu bine! Las-o în pace; Ea ţi-e soţie, tu mă moşteneşti! Lodovico:

Aşa e datina? M-am hotărât; Mai bine să se-ntunece acum Un cer senin, iar frumuseţea firii De nori năbuşitori să se înece, Decât s-o văd pe Abigail posacă... Ah, vine ticălosul! Răzbunare! (Revi*ne Mat*h*ias)*

BARABAS:

Te potoleşte, Lodovic; destul

Că te-am şi logodit cu Abigail. LODOVICO:

Prea bine, atunci, îl las în pace. (*Iese.*)

BARABAS:

Ştii, Mathias, de nu eram aici, Te-ar fi înjunghiat de cum intrai; Dar să nu mai vorbim de asta-acum – De înfruntări n-avem nevoie-aici cu sabia şi nici măcar cu vorba!

MATHIAS:

Barabas, doar să-l urmăresc dă-mi voie!

BARABAS:

Ba nu; căci de-i rănit din voi vreunul Voi fi învinuit c-am fost complice; Răzbună-te oricând, dar altă dată!

MATHIAS:

Îi smulg şi inima spre al pedepsi!

BARABAS:

Cum vrei! Poftim, ţi-o dau pe Abigail!

MATHIAS:

Ce dar mai scump puteam primi, săracul? Adică eu să-l las pe Lodovico să-mi ia o dragoste aşa frumoasă? Nu ţin la viaţa mea. cât ţin la Abigail.

BARABAS:

O presimţire: inima îmi spune Că-acum s-a dus la mama ta, spre a pune Iubirii tale piedici; urmăreşte-l!

MATHIAS:

Nu pot rămâne; dacă vine mama De supărare o să moară. (*Iese.*)

ABIGAIL:

De plâns nu pot să-i spun măcar adio. De ce i-ai aţâţat pe amândoi?

BARABAS:

Ce-ţi pasă ţie?

ABIGAIL:

Am să-i împac, să fie iar prieteni.

BARABAS:

De ce? Nu sunt destui evrei în Malta, la tu să te-

omori după-un creştin?

ABIGAIL:

Îl vreau pe Mathias, iubirea mea. BARABAS:

Da, da, o să-l şi ai (*Lui Ithamore*) Hai, du-o-n casă

ITHAMORE:

Te-ascult, stăpâne. (*O duce pe Abigail înăuntru*) BARABAS:

Ei, Ithamore, cum ţi-a plăcut povestea? ITHAMORE:

Stăpâne, eu cred că aşa le cumperi Amândurora vieţile de-odată. BARABAS:

E drept. Şi o voi face-n chip viclean. ITHAMORE:

Stăpâne, de-aş putea să te ajut! BARABAS:

Chiar poţi; să-mi duci la bun sfârşit un plan. Răvaşul ăsta du-l lui Mathias. (*îi dă o scrisoare.*) Să-i spui că vine de la Lodovico. ITHAMORE:

E otrăvit, de bună seamă? BARABAS:

Nu, nu, deşi puteam s-o fac şi pe-asta;
E însă, chipurile, provocarea
Lui Lodovico către Mathias. ITHAMORE:

N-ai teamă; inima am să-i aprind
Să creadă chiar că vine de la el. BARABAS:

N-aş spune că-mi displace graba ta;
Dar vezi, nu te pripi! Fii mai viclean. ITHAMORE:

De mă descurc, să mă mai foloseşti. BARABAS:

Prea bine, du-te! (*Ithamore iese*)
Aşa; acum mă duc la Lodovico, /
Şi, ca un duh viclean, cârpesc minciuni
Pân-ce-amândoi s-or duşmăni de moarte. (*Iese*)

Actul III

SCENA 1

Intră Bellamira

5ELLAMIRA:

Cu-oraşu-mpresurat, eu pierd mereu. Ehei, pe vremuri numai într-o noapte Uşor luam şi o sută de ducaţi.

Acum, în schimb, sunt castă fără voie: Şi ştiu doar, farmecul nu mi-a scăzut. De la Veneţia negustori veneau şi de la Padova adeseori Soseau atâţia oameni plini de duh – Adică, vreau să spun, mari cărturari şi învăţaţi, dar şi mărinimoşi; Acuma însă nu mai vine unul Afară doar de Pilia-Borza, care Nici el nu dă aşa de des pe-aici; Dar iată că acuma vine. (*Intră Pilia-Borza*)

PILIA-BORZA:

Na, fată, ca să ai de cheltuială! (îi *aruncă o pungă mare cu bani*.)

BELLAMIRA:

Nu-mi place – argintul.

PILIA-BORZA:

O fi, n-o fi, evreul are aur şi eu voi face totul ca să-l capăt. BELLAMIRA:

Dar spune-mi, pe-ăsta cum de ai pus mâna?

PILIA-BORZA:

Păi, umblând pe căi dosnice, prin grădini, am ajuns şi dau cu ochii de casa de bani a evreului, plină le saci cu averi; peste noapte m-am căţărat pân-acolo cu cârligele mele şi tocmai când căutam să aleg prada cea mai grasă, am auzit în casă un zgomot; aşa că am luat doar sacul ăsta şi am fugit... Dar iiite-l pe slujitorul evreului.

bellamira:

Ascunde sacul! (*Intră lihamore*)

PILIA-BORZA:

JJu, te uita-ntr-acolo! Hai să plecăm! Phii, cum te mai uiţi după el! Ai să ne trădezi curând! (*Bellamira iese cu Pilia-Borza*)

ÎTHAMORE:

Oh, cel mai frumos chip pe care l-am văzut vreodată! După veşminte, îmi dau seama că trebuie să fie curtezană;

dar aş da şi o sută de coroane de-ale evreului ca să am drept ţiitoare o asemneea femeie!

Răvaşul l-am predat aşa încât Cei doi se vor lupta – şi vor muri!(*Iese*.)

SCENA 2

Intră Mathias MATHIAS:

Aici e: o să vadă Abigail

Măsura dragostei lui Mathias. (*Intră Lodovico*) Cum, ticălosul mă jigneşte-astfel? (*Citeşte o scrisoare*.)

LODOVICO:

Răvaşul eu l-am scris; răzbună-te

De îndrăzneşti! (*Se duelează*. *La etaj apare Barabas*.)

BARABAS:

Frumos duel! Dar nu îşi vin de hac! Hai, Mathias! Hai, Lodovico!(*Amândoi cad*.) Bine f Aşa s-au dovedit la fel de bravi! (*Se aud strigăte din culise*: Despărţiţi-i, despărţiţi-i!) Da, da, acum că-s morţi, n-aveţi decât să-i despărţiţi! Vă las cu bine! Adio!

(*Iese*. *Intră Ferneze, Katarina şi însoţitorii*.) ferneze:

Ce-i asta? Lodovico-al meu e mort?

La pieptul meu îţi fac pe veci mormântul.

KATARINA:

Ce văd? căzut-a Mathias, fiul meu, răpus?

ferneze:

Băiete, dacă turcii te-omorau, Te răzbuna nefericitu-ţi tată!

KATARINA:

Dar fiul tău mi l-a ucis pe-al meu şi moartea trebuie să i-o răzbun.

FERNEZE:

Dar uite, Katarina! Fiul tău Pe Lodovico l-a rănit de moarte.

KATARINA:

Nu mă mâhni mai mult, nu pot să-ndur. FERNEZE:

— Oftatul meu de s-ar putea preface în răsuflare, lacrimile-n sânge, la viaţa să i-o torn din nou în vine!

KATARINA:

Dar duşmănia cine le-a stârnit-o? FERNEZE:

Nu ştiu, şi asta mă-ntristează tare.

KATARINA:

Dar fiul meu ţinea mult la al tău. ferneze:

Şi Lodovico îl iubea pe-al tău. KATARINA:

Dă-mi arma care mi-a ucis băiatul: Tot ea să mă omoare şi pe mine.

FERNEZE:

Xu, doamnă, opreşte-ţi mâna: arma aceea Era a fiului meu drag; ea lui Ferneze Ar trebui să-i pună capăt vieţii.

KATAEUNA:

Stai, să aflăm cam cine-a pus la cale Omorul lor; aş vrea să-i răzbunăm. FERNEZE (*către însoţitori*):

Duceţi-i şi-ngropaţi-i împreună
N-acelaş sacru monument de piatră;
Pe-altar le voi aduce zilnic jertfă
Suspinele şi lacrimile mele.
Cu rugăciuni fierbinţi am să străpung.
Adesea, cerul nepărtinitor
Doar numele să ne dezvăluie
Acelora ce ne-au adus durerea
Prin dezbinarea unor buni prieteni.
Hai, Katarina; amândoi pierdut-am
Acelaşi lucru; să-mpărţim deci şi durerea.

(*Ies împreună cu însoţitorii care duc cadavrele tinerilor.*)

SCENA 3

Intră Ithamore

ÎTHAMORE:

S-a mai văzut vreodată o ticăloşie Cu-atâta viclenie ticluită şi tot aşa măiestru-ndeplinită? Ţii doi în palmă şi îi

duci de nas! *Intră Abigail*

ABIGAIL:

Eşti vesel, Ithamore! De ce faci haz?

ÎTHAMORE:

Stăpâna! Ha, ha, ha!

ABIGAIL:

Ei, ce-i cu tine?

THAMARE:

Stăpânul meu! BIGAIL:

Ei!

ITHAMORE:

Stăpână, am drept stăpân pe cel mai viteaz, mai viclean, mai ascuns şi mai năsos ticălos de pe lume! Niciun rob nu a avut un asemenea stăpân!

IlGAIL:

Un sclav să râdă-astfel de tatăl meu? THAMORE:

Stăpânul meu e cel mai priceput la politică.

BIGAIL:

În ce fel?

THAMORE:

Cum, chiar nu ştiţi? BIGAIL:

Nu, nu. THAMORE:

Nu ştiţi de nenorocirea lui Mathias şi Lodovico?

BIGAIL:

Nu, despre ce e vorba? THAMORE:

Păi, diavolul a născocit o provocare, stăpânul meu a scris-o şi eu am dus-o, mai întâi lui Lodovico şi apoi lui Mathias; Apoi s-au duelat, şi ca-n poveste Niciunul azi pe lume nu mai este! BIGAIL:

Şi cum, tatăl meu le-a adus moartea?

THAMORE:

Nu mă cheamă Ithamore? BIGAIL:

Ba da. THAMORE:

Păi, aşa cum mă cheamă pe mine Ithamore, tatăl

dumneavoastră a scris răvaşul, iar eu l-am purtat de la unul la celălalt. BIGAIL:

Păi, Ithamore, atâta doar te rog: La noua mănăstire mergi şi-ntreabă

De vreun călugăr de-al lui Sfântul Iacob şi spune-i că îl rog să vină-ncoace. ITHAMORE:

Vă rog, stăpână, îmi răspundeţi şi mie la o întrebare?

A BIG AEL:

Care anume, robule? ITHAMORE:

Una de suflet: maicile nu se mai şi zbenguie din când în când cu călugării?

abigail:

Pleacă de-aici, obraznicule! Asta ţi-e întrebarea? Să te duci de-aici.

IHTAMORE:

Mă duc, mă duc, stăpână. (*Iese*)

abigail:

Oh, tată nemilos, hain Barabas! Deci tu politica ţi-o urmăreai Punându-mă să le acord favoruri Pe rând, doar ca să moară amândoi? Pe Lodovico nu-l iubeai, să zicem, Din ură pentru tatăl său; dar Mathias? Te-a supărat vreodată cu ceva? Dar tu eşti pus pe răzbunări cumplite De când ţi-a luat guvernatoru-averea; Şi n-ai putut să te răzbuni pe el Ci doar pe fiu şi doar prin Mathias; Pe-acesta doar cu preţul vieţii mele; Văd că nu-i pic de dragoste pe lume, Nici milă la evrei, nici turci pioşi... Dar vine blestematul Ithamore:

E însoţit de unul din călugări. (*Revine în scenă Ithamore însoţit de călugărul Jacomo*)

JACOMO:

Virgo, salve K

ITHAMORE:

1 Salut, fecioară (*lat.*).

Nu te-ai retras?

Igail:

Bine-ai venit, prea bunule călugăr... Hai, du-te, Ithamore!

(*Ithamore iese*)

Prea sfinte, află că-mi iau îndrăzneala să-ţi adresez o rugăminte.

ACOMO:

În ce privinţă? BI GÂT L.

Să faci ce poţi, să fiu primită maică. ACOMO:

Oh. Abigail, dar n-a trecut prea mult De când m-am străduit să fii primită, Dar viaţa sfântă nu ţi-a fost pe plac. BIGAIL:

Neîntărit şi şubred mi-era gândul. Căci de prostii lumeşti eram legată; Dar dobândind prin jale experienţa Ajung să văd cât preţuieşte totul. Vai. sufletul meu păcătos se pierde 'N fatalul labirint al necredinţei, Departe de izvorul vieţii veşnice!

JACOMO:

Dar cine te-a-nvăţat asemeni vorbe? BIGAIL:

Chiar maica stareţă a mănăstirii; îmbrăţişez cu drag dojana ei: Nevrednică fiind eu tot te rog: Primeşte-mă în sfântul vostru Ordin.

JACOMO:

Promit. Vezi, nu te răzgândi din nou: Ţi-ar fi povară prea grea pentru cuget. ABIGAIL:

Atunci doar tata-a fost de vină!

JACOMO:

Cum asta?

ABIGAIL:

Oh, nu-ţi pot spune, iartă-mă! (*Aparte*) O, tată, Deşi nu meriţi gândurile mele bune, Nu buzele-mi te vor trăda vreodată!

SCENA 4

(*Intră Barabas şi cei trei Evrei*)

BARABAS:

Cum, s-a călugărit iar Abigail? Nu are inimă! Şi nici credinţă! Cum, fata mea, de tatăl tău te pierzi? Şi fără ştirea mea şi neconstrânsă De nimeni, iar te-ai dus la mănăstire? îmi cere prin răvaş să mă căiesc: Căinţă! *Spurca*![7] Ce mai e şi asta? Mă tem că a aflat... da, da, cred că aşa e... De ticluiala mea ce-a dus la moartea Lui Mathias şi a lui Lodovico: Aşa fiind, să ne-ocupăm de asta; De şi-a schimbat credinţa strămoşească Ajung să cred că nu mă mai iubeşte; Sau poate doar pe mine, nu ce fac... Dar cine vine? (Intră Ithamo*re)* *H*a*ide, Ith*amore, Apropie-te, dragă, viaţa mea, O slugă de nădejde, frate, aş zice; Tu mi-ai rămas azi singura nădejde Pe care fericirea îmi clădesc. Ai mai văzut-o pe Abigail a mea?

ITHAMORE:

Chiar azi. BARABAS:

Cu cine?

ITHAMORE:

Cu un călugăr. BARABAS:

Călugăr! Făţarnicul, el a făcut tot răul.

ITHAMORE:

Ce vrei să spui, stăpâne? BARABAS:

A prefăcut-o pe Abigail a mea în maică.

ITHAMORE:

Făţarnic nu-i; ea mă trimise după el.

BARABAS:

O, zi nefericită! Abigail
Eşti falsă, nestatornică, naivă;
Mă rog, să meargă! Ithamore, de-acum, îţi jur că n-o să mă mai întristeze
Şi nici ruşine n-o să-mi mai aducă;
Nu-i las nicio avere moştenire

7 Murdară ; scîrboasă (ital.; azi sporea).

Nici binecuvântarea nu i-o dau
Şi nici n-o să-mi mai intre-n casă
Ci o să piară sub blestemul meu
Cum a sfinţit-o Cain, pe care Adam
L-a blestemat, căci l-a ucis pe Abel.
ITHAMORE:
O, stăpâne!
BARABAS:
Nu, Ithamore, să nu te rogi s-o iert! Sunt tulburat; din inimă-o urăsc şi dacă n-o să faci ce-am să te rog Nu pot să cred decât că mă urăşti.
ITHAMORE:
Cum, eu, stăpâne? Vai, dar sui pe-o stâncă
Şi mă arunc în mare de pe ea!
De dragul dumneavoastră fac orice.
BARABAS:
Om de nădejde! Slugă? Nu, prieten! Te-adopt drept singuru-mi moştenitor; Când mor, tot ce am eu vă fi al tău; Iar cât trăiesc vom împărţi frăţeşte: Vei cheltui atât cât cheltui eu; Ia cheile – tu să le ţii de-acum; Ia-ţi haine şi nimic să nu-ţi lipsească: Atât să ştii, să faci ce te rog eu… Dar mai întâi de toate adu-orezul Ce pentru cină fierbe-acum pe foc.

ITKAMORE (*aparte*):
Să mă ţin tare; e flârnând stăpânul.
(*Tare*:) Mă duc, stăpâne. (*Iese*.) BARABAS:
Deci după-averi tânjeşte orice javră
Chiar de-i bogată numai în speranţe…
Dar stai, tăcere! (*Revine Ithamore cu o oală cu orez*.)
ITHAMORE:
Poftim, stăpâne, orezul.

barabas:

Prea bine, dar de ce-ai adus cu tine şi polonicul? ITHAMORE:

Mde, stăpâne; proverbul spune că cine stă la masă cu diavolul are nevoie de o lingură cu coada lungă; eu v-am adus un polonic.

BARABAS:

Da, bine Ithamore; să ţii secretul; Acum, de dragul tău, fiinţă scumpă mie, Să vezi cum va pieri şi Abigail să poţi trăi tu slobod ca moştenitor.

ITHAMORE:

Cum asta, stăpâne, vrei s-o otrăveşti cu pilaful? Ştiam că orezul e hrană bună, o s-o îngraşe şi o s-o întărească mai mult decât te-aştepţi.

BARABAS:

Da, Ithamore, dar vezi ce am în mână? Un praf rar, preţios; l-am cumpărat De la un italian, de mult; Constipă, infectează, otrăveşte – Dar două zile după ce l-ai luat.

ITHAMORE:

Dar cum aşa, stăpâne?

BARABAS:

Păi uite cum:

La Malta, seara asta – închinată Lui Sfântu Iacov – zic, se foloseşte, Spre a duce pe la mănăstiri pomeni: Du maicilor şi-orezul printre alte; E-acolo o intrare-ntunecoasă Pe unde maicile primesc mâncarea;

Dar ele nu au voie nici să vadă Nici să întrebe cine le-a trimis-o. 3THAMORE:

Păi, cum aşa?

BARABAS:

Te pomeneşti că e vreun ritual.

Ei, Ithamore, să duci orezul ăsta acolo;

Stai: mai întâi să-i dau un pic de gust.

ITHAMORE:

Da, da, stăpâne; vreau să te ajut. Dar mai întâi doresc să gust pilaful. BARABAS:

Te rog chiar. (*Ithamore gustă*.) Ce părere ai? ITHAMORE:

Stăpâne, zău că e păcat să stricăm o mâncare atât de bună.

BARABAS:

Taci, Ithamore! Nu merită păstrată. (*Aruncă praful în mâncare*.)

Mâncare vei avea pe săturate, Căci cufărul, fiinţa mea întreagă De azi sunt toate, toate ale tale. ITHAMORE:

Atunci mă duc, stăpâne.

BARABAS:

Mai stai puţin, dă-mi voie să amestec;
Mâncarea asta-aş vrea să-i fie fetei
Fatală ca şi băutura care
L-a otrăvit pe marele-Alexandru[8]
La ea vreau să lucreze ca şi vinul
De Borgia dat tatălui său, papa![9]
Pe scurt, şi sânge-al hidrei de la Lerna,[10]

Şi suc de hebon[11], răsuflarea lui Cocit Otrăvurile adunate-n Styx Regatul lor de foc să-şi părăsească să-şi verse-astfel veninul, s-o omoare Pe-iceea care ca un drac hain L-a părăsit astfel pe tatăl ei! ITHAMORE (*aparte*):

Vai cum a binecuvântat mâncarea! S-a mai văzut vreun pilaf cu asemenea mirodenii? (*Tare*) Ce să fac cu el?

---

8 Împăratul macedonean Alexandru iii (cel Mare) (356—323 î.e.n.) a murit de friguri la Babilon — dar există şi legenda otrăvirii lui.

9 După legendă, Cezar Borgia (1476—1507) l-ar fi otrăvit (din greşeală) pe tatăl său, papa Alexandru ii (1431—1503).

10 Una din cele 12 munci legendare ale lui Herakles (Hercule) a fost uciderea hidrei cu multe capete din Lerna, cu sîngele căreia Herakles ungea rănile ca să nu se mai vindece.

11 Plantă otrăvitoare neidentificată.

BARABAS:

Drag Ithamore, te du şi-l pune-acolo; întoarce-te de-ndată ce termini, Căci am o altă treabă pentru tine.

ITHAMORE:

Iată o porţie care poate otrăvi un grajd întreg de iepe din Flandra: o s-o duc maicilor împreună cu praful. BARABAS:

ŞI pe deasupra şi cu ciuma; du-te! ITHAMORE:

Am plecat. Să-mi dai simbria căci îmi voi face datoria.

(*Iese cu cratila.*)

BARABAS:

Am să-ţi plătesc cu vârf şi îndesat! (*Iese.*)

SCENA 5

Intră Ferneze, Martin del Bosco, Cavaleri şi un Paşă. FERNEZE:

Spun paşei bun venit! Dar Calymath

Ce face? Ce vânt te-aduce înspre Malta?

PAŞA:

Un vânt ce-mpinge lumea înainte: Dorinţa de a face rost de aur.

FERNEZE:

Cum asta? Aur, Înălţimea Ta? Găsiţi în Indiile Apusene; La Malta nu e minereu de aur.

PAŞA:

Maltezilor, dar Calymath vă spune: Răgazul ce i l-aţi cerut s-a scurs, Făgădui ăla să v-o împliniţi: Eu pentru acel tribut am fost trimis.

FERNEZE:

Dar paşă, nu vei lua tribut de-aici şi nici nu vor putea trăi păgânii Din prada luată de la noi: mai bine Ne radem până la pământ cetatea! Şi templele şi insula stricăm, 'N Sicilia trimiţând ce-avem Nimicitoarei mări deschidem calea; Izbească valurile-n ţărmuri frânte şi-nece-oraşul cu puterea lor. PAŞA:

Guvernatore, calci deci învoiala, Pe faţă refuzând ce ai promis! Atunci ce mai vorbeşti de ziduri rase? De osteneala voastră nu va fi nevoie: Curând veni-va însuşi Calymath şi cu ghiulele vă va dărâma Pustiu va face din trufaşa Malta Drept plată a greşelilor ce faceţi – De neiertat. Cu asta, adio! FERNEZE r

Adio! (*Paşa iese.*)

Acum, bărbaţi ai Maltei, grijă-aveţi – Fiţi gata să-l întâmpinăm pe turc: închideţi poarta, tunuri încărcaţi, Pe arme puneţi mână cu folos Spre a înfrunta duşmanii vitejeşte Răspunsul nostru rupt-a învoiala:

Doar la război putem să ne-aşteptăm.

Doar în război nădejdea ne-o mai punem. (*Ies toţi.*)

SCENA 6

Intră călugărul Jacomo şi călugărul Barnardine.

JAC OM O:

Oh, frate, toate maicile-s bolnave

Pe moarte; niciun leac nu le ajută! BARNARDINE:

Mă cheamă stareţa s-o spovedesc; O, Doamne, tristă spovedanie va fi!

JACOMO:

Iar eu mă duc la chipeşa Maria. Ea m-a chemat; mă duc, stă pe aici. (*Iese*; *intră Abigail.*) BARNARDINE:

Cum, toate-s moarte – afară de Abigail?

ABIGAIL:

Nici eu nu scap, simt moartea pe aproape. Călugărul ce mi-a vorbit pe unde-i? BARNARDINE:

A fost chemat de celelalte maici.

ABIGAIL:

Eu l-am chemat; dar dacă ai venit, Atunci să-mi fii Sfinţia Ta duhovnic; Cucernică-am trăit în casa asta Păcatele plângându-mi; şi cuminte Dar înainte de a veni… BARNARDINE:

Ce s-a întâmplat atunci?

ABIGAIL:

Am supărat cumplit de tare cerul: Păcatele mă-mping la deznădejde; Cel mai chinuitor din ele-i unul: Ştiai pe Mathias şi Lodovico? BERNÂRDINE:

Da, ce-i cu ei?

ABIGAIL:

Cu amândoi mă logodise tata; întâi cu Lodovico, – nu-l iubeam; Căci Mathias era cel îndrăgit de mine, De dragul lui m-am şi călugărit. BARNARDINE:

Aşa. Dar cum a fost sfârşitul lor?

ABIGAIL:

Pizmaşi pe-amorul meu, au început să se urască; viclenia tatii

Pe care-o vezi aici pe larg desfăşurată (*îi dă un răvaş.*)

Vitejii s-au răpus unul pe altul. BARNARDINE:

Vai ce ticăloşie monstruoasă! ABIGAIL:

M-am spovedit ca să-mi recapăt tihna Dar, mult te rog, să nu dezvălui taina, Căci altfel va muri şi tatăl meu. BARNARDINE:

O spovedanie nu se dă pe faţă, Căci legea preoţiei nu dă voie. Un preot care nu păstrează taina E răspopit şi osândit la rug. ABIGAIL:

Am auzit, te rog să ţii secretul. Ah, gheara morţii mi se-nfige-n piept. Pe tata ca să-l mântui de păcate, Călugăr blând, te rog să-l creştinezi. Eşti martor că eu mor creştină! (*Moare.*)

BARNARDINE:

Da, şi fecioară; asta-i şi mai trist! Dar trebuie să merg pân-la evreu să ţip la el şi să-l înfricoşez. (*Reintră călugărul*

Jacomo)

JACOMO:

Pierit-au maicile! Să le-ngropăm. BARNARDINE:

Întâi ajută-mă s-o îngrop pe asta, Pe urmă hai să-l dojenim pe-evreu.
JACOMO:
Dar ce-a făcut?
B-AM ARDENTE:
Cumplită faptă… Tremur s-o dezvălui.
JACOMO:
A răstignit cumva vreun prunc creştin? B *A* RNARDINE:
Mai rău: dar taina-ncredinţată mie
T – i e «rwwc-r1 a ni o mi H-n nnf cnnno
De-o dau pe faiă-nseamnă moarte Cum ştii şi tu prea bine. Hai, să mergem. (*Ies împreună*.)
Actul IV
SCENA 1
BARABAS:
Nu-i sunet mai plăcut ca dangătul Ce-anunţă moartea unor noi creştini! Acum la moartea maicilor, frumos Bat clopote ce-n alte daţi sunau
A tinichea! credeam că n-a lucrat:
Otrava, ori că n-a făcut vreun bine. În alţi ani se umflau, dar tot trăiau; Acum, n-a mai rămas nici una-n viaţă. ITHAMORE:
Stăpâne, toate-astea-s bune, dar oare nu se va afla adevărul?
BARABAS:
Cum să se afle dacă noi ne ţinem gura?
ITHAMORE:
Din partea mea să n-ai vreo teamă.
BARABAS:
De-aveam ţi-aş fi tăiat pe dată gâtul.
ITHAMORE:
Ai fi avut dreptate.
Regeasca mănăstire e aproape;

Călugării să-i otrăvim, stăpâne.
BARABAS:
Nu e nevoie; maicile murind, Călugării se sting de supărare. ITHAMORE:
Dar nu te întristează moartea fiicei?
BARABAS:
Nu”: sunt mâhnit că s-a născut evreică
Dar a trăit s-ajungă şi creştină:
Cazzo, diabolo![12] ITHAMORE:
Priveşte, stăpâne, vin două omizi pioase.
(*Intră călugării Jacomo şi Barnardine*) BARABAS:
I-am mirosit încă înainte de a veni.
ITHAMORE i
Ce nas, o Doamne! Hai, să mergem.
BARNARDINE:
Evreu hain! Rămâi să te căiesti.
JACOMO:
Pacătuind, te-aşteaptă osândă grea. BARABAS (*aparte lui Ithamore*):
Mă tem că ştiu că noi am pus otrava. ITHAMORE (*aparte lui Barabas*):
Şi eu mă tem; vorbeşte-le frumos.
BARNARDINE:
Barabas ai...
JACOMO:
Da, da, tu ai...
BARABAS:
Da, da, am bani; şi ce-i cu asta?
BARNARDINE:
Eşti un...
JACOMO:
Da, da eşti un...

12 înjurătură în italo-spaniolă.

BARABAS:
Ce rost au astea? Ştiu că sunt evreu.
BARNARDINE:
Dar fiica ta...
JACOMO:
Da, fiica ta...
BARABAS:
— Oh, nu-mi vorbi de ea! Mor de mâhnire.
BARNARDINE:
Să nu uiţi că...
JACORIO:
Da, da, să nu uiţi că...
BAilă BAS:
Nu uit c-am fost un mare cămătar.
BARNARDINE:
Dar ai mai săvârşit...
BARABAS:
Păcat trupesc; dar nu în ţara asta; Oricum, lemeia-aceea a murit.
BARNARDINE:
Da, da, Barabas, numai să nu uiţi
De Mathias şi de Don Lodovico. BARABASI
Dar, ce, ce s-a întâmplat cu ei? BARNARDINE:
Doar că s-au duelat din pricina pretinsei provocări ce au primit-o. BARABAS (*aparte lui Ithamore*).
Presimt, copila a mărturisit!
Suntem pierduţi; să fiu şiret.
(*Tare*) Călugări sfinţi, păcatele îmi sunt
Povară grea pe cuget. Spuneţi, însă.
Nu-i prea târziu ca să mă creştinez?
Credinţa evreiască am slujit-o
Cu-zel nespus. Am fost ne-ndurător
Cu sărăntocii, pofticios la culme.
Un prăpădit zgârcit şi lacom, gata, J

Să-mi vând şi sufletul pe bani; *f*
Am luat dobândă chiar şi sută-n sută;
Acum am bani cât toţi evreii Maltei
Luaţi la un loc. Dar ce-i averea?
Evreu sunt, deci mi-e sufletul pierdut…
Căinţa dacă mi-ar spăla păcatul
M-aş biciui şi singur pân-la moarte…
ITHAMORE:
La fel şi eu; dar la nimic n-ajută.
BARABAS:
În post şi rugăciune să trăiesc?
Să port veşminte aspre şi să merg –!
Tot în genunchi pân-la Ierusalim?”

În casă-am pivniţe de vinuri pline Hambarele îmi gem de-atâtea grâne.

Eai magaziile de mirodenii, De leacuri, şi de cufere cu aur şi în pepite, dai şi în monezi; Strălucitoare şi rotunde perle A. căror greutate nici n-o ştiu. În plus mai am la Alexandria Un „vraf nemăsurat de mărfuri; Chiar ieri pleca i-au din oraş corăbii Al căror drum mii de coroane aduce; La Londra, – Anvers, Florenţa şi Veneţia, Sevila, Frankfurt, Lilbeck, Moscova şi cine ştie încă unde-am bani De la datornici, de primit, şi încă şi alte sume ce-s închise-n bănci; Le dau pe toate unei mănăstiri să pot fi botezat, primit acolo.

JACOMO:
Barabas, vino la locaşul nostru! BARNARDINE:
Ba la al nostru, bunule Barabas! Şi ştii, Barabas…
BARABAS:

Ştiu c-am păcătuit îngrozitor: Dar voi o să mă convertiţi şi Vă va rămâne întreaga mea avere. JACOMO:

Barabas, traiul lor e mai sever!
BARABAS:
Am auzit; de aceea vin la voi.

JACOMO:

Cămăşi nu poartă, umblă tot desculţi.

BARABAS:

Nu-i pentru mine; ţie am hotărât să mă destăinui şi să-ţi las averea.

JACOMO:

La mine vino, bunule Barabas.

BARABAS:

Măcar că i-am răspuns, nu se dă dus Cum scapi de el, să vii cu mine acasă.

JACOMO:

Voi fi la tine astă seară.

BARABAS:

La unu astă noapte te aştept. JACOMO (*către Barnardine*): –

Ţi-ai auzi t răspunsul, poţi să pleci.

BARNARDINE:

De ce? Mai bine pleacă tu! JACOMO;

Din vina ta nu pot să plec!

BARNARDINE:

Nu pleci? Ei, lasă, te silesc eu!

JACOMO:

Aşa? Mă crezi un prăpădit? (*Se luptă între ei.*) ITHAMORE.

Des parte-i, bun stăpân, desparte-i! BARABAS:

Hai fraţilor, aceasta-i slăbiciune! Hai frate Barnardine, cu Ithamore; Ştii ce gândesc, *cu* Jacomo mă lasă.

JACOMO:

Ce vrea la tine acasă? Nu, să plece!

BARABAS:

Să-i dau şi lui ceva, i-astup doar gura. (*Ithamore iese cu Barnardine.*)

Nu am mai auzit vreun alt om

Bârfind chiar tagma Iacobinilor.
Dar ce-ţi închipui, că eu cred ce spune?
Doar tu ai convertit-o pe Abigail.
Dator sunt să te răsplătesc, şi-o fac:
Neapărat să vii, deci Jacomo. JACOMO:
Dar cine-ţi vor fi naşii la botez?
Eu te voi spovedi curând, Barabas! BARABAS:
Păi unul dintre naşi îmi va fi turcul; Dar să nu sufli-o vorbă-n mănăstire. JACOMO:
De asta nu te îngriji, Barabas. (*Iese.*)
BARABAS:
Primejdia s-a dus, la fel şi spaima Căci cel ce-a spovedit-o e la minei să nu-l ucid pin vine Jacomo?
Le-am pus acum. gând rău la amândoi; Un plan mai bun n-a născocit vreodată o minte de evreu sau de creştin. Cum unu-i vinovat c-a păcălit-o. Pe fiica mea, va trebui să moară; Al doilea ştie multe, poate-oricând să-irri ia şi viaţa; cum să mai trăiască? Dar oare nu-i deştept din ei niciunul, De cred c-am să le las averea Spxe a posti şi a fi biciuit? De asemeni lucruri nici nu vreau s-aud! La tine, vin, o frate Barnardine, Să te-ospătez şi să-ţi vorbesc frumos şi-apoi, cu turcul meu cel credincios... Atât: se va-mplini ce trebuie făcut. (Intr*ă Ith*a*mpre.) C*ălugăru-i cuprins de-un somn adânc? ITHAMORE z
Da; dar nu ştiu de ce, m-am străduit Degeaba ca să-l fac să se dezbrace, şi să se culce; doarme îmbrăcat: Mă tem că ne cam bănuieşte planul
BARABAS:
Nu, ăsta e tipicul la călugări:
Şi chiar de ne-ar şti planul, ar scăpa?
ITHAMORE:
Chiar de-ar striga, tot nu-l aude nimeni. BARABAS:
Aşa e! De-asta l-am şi dus acolo; Căci alte odăi sunt mai la stradă. ITHAMORE:

Stăpâne, dar de ce mai zăbovim? Să-l văd degrabă cum se zvârcoleşte!

BARABAS:

Păi haide, slugă! şi desfă-ţi cureaua). Ai grijă să faci nodul cât mai trainic. (*Ithamore îşi desface cureaua şi o înnoadă*; *Barabas îi strigă lui Barnardine*) Trezeşte-te, călugăre! (*Cei doi îi pun ştreangul de gât.*) BARNARDINE:

Vreţi să mă sugrumaţi?

ITHAMORE:

Da, pentru că tu spovedeşti prea mult.

ARABAS:

De vinari doar proverbul „Spovedeşte-te şi vei fi spânzurat”(*Către Ithamore.*) Strânge laţul.

AMARDINE:

Cum, vreţi să-mi luaţi şi viaţa? ARABAS:

Ai vrut să-mi iei averea. (*Către Ithamore.*) îţi zic să-l strângi mai tare.

THAMORE:

Da, da, ba chiar şi viaţa ne-ai fi luat-o. (*Cei doi îl sugrumă pe călugăr.*) Frumos lucrat, stăpâne; fără urme. ARABAS:

Deci totul e cum trebuie; du-l sus.

THAMORE:

Ba nu, stăpâne, mai ascultă-mă şi pe mine. (*Ia cadavrul, îl aşază în picioare, îl propteşte de perete şi-i pune în mină u. n baston*). Aşa, să se sprijine în băţ; admirabil! Stă ca şi cum ar cere de pomană.

BARABAS:

N-ar crede toată lumea că trăieşte? Ce ceas al nopţii e, blând Ithamore?

ITHAMORE:

Spre unu. BARABAS:

Nu va întârzia nici Jacomo. (*Se ascund. Vine Jacomo*) JACOMO:

Aceasta-i ora când m-apuc de treabă! Oh, ceas slăvit când îl voi converti Pe un necredincios, şi-i voi aduce Tot aurul în vistieria noastră! Dar stai! Nu-i Barnardine? Da, chiar el e. Înţelegând că trec pe la Barabas S-a aşezat anume aici, mi-a pus gând rău să nu mă lase să ajung la el… Hei, Barnardine!

Ce, nu-mi vorbeşti! Nu te-am văzut, crezi? Hai, pleacă-odată, lasă-mă să trec! Ah, nu vrei? Bine, atunci te voi sili! Ai cârja pregătită! Vrei bătaie? Poftim, opreşte-mă şi altă dată!

[*Ta* cârje, *şi loveşte cadavrul, doborându-l la pământ*. *Intră Barabas cu Ithamore*)

BARABAS:

Opreşte, Jacomo! Ce ai făcut?

JACOMO:

Voia să mă lovească – l-am lovit. BARABAS:

Dar cine-i? Barnardine! Doamne, –! mort!

ITHAMORE:

Aşa-L stăpâne, e ucis; priviţi cum îi curg creierii pe nas. JACOMO:

Bunii mei domni, eu am făcut-o, dar nu ştie nimeni afară de voi doi; aş putea să scap, totuşi. BARABAS:

Dar s-ar putea să ne spânzure în schimb pe noi.

ITHAMORE:

Nu, nu; să-l ducem la judecători. JACOMO:

Oh, bun Barabas, lasă-mă să fug! BARABAS:

Mă ierţi, dar legea să-şi urmeze cursul:
Silit sunt mărturie să depun
Că, tot pisat mereu de Barnardine
Ca să mă fac creştin, l-am dat afară
Unde-a rămas; în schimb, să-mi ţin cuvântul
Şi să-ţi aduc la mănăstire-averea
Eu m-am sculat în zori cu gând să merg
Spre acel locaş, văzând că n-ai venit.

ITHAMORE:

Ruşine să le fie! Stăpâne, vrei să te mai creştinezi când sfinţii călugări se îndrăcesc şi se omoară între ei?

BARABAS:

Mă-nvaţă pilda să rămân evreu: Mă aibă-n pază cerul; un călugăr să fie ucigaş? S-a mai văzut. „Evreu să facă o asemeni faptă?

ITHAMORE:

Păi nici măcar un turc n-ar fi făcut-o!

BARABAS (*către Jacomo*):

Chiar mâine se-ntrunesc judecătorii; Te duc la ei. Hai, Ithamore, să-mi dai o mină de-ajutor.

JACOMO: v

Nemernici! Sunt om sfânt, să nu m-atingeţi.

BARABAS:

Te va atinge legea; noi doar te dăm ei; îmi vine, vai, să plâng de mila ta! Să iei şi cârja, trebuie-arătată: Orice-amănunt e preţios dreptăţii. (*Ies toţi.*)

SCENA 2

Intră Bellamira cu Prtia-Borza

BELLAMIRA:

Oh, Pilia-Borza, l-ai întâlnit pe Ithamore? PILIA-BORZA:

Da, da.

BELLAMIRA:

Şi i-ai predat scrisoarea mea? PILIA-BORZA:

Da, da. BELLAMIRA:

Şi ce părere ai? Crezi c-o să vină? PILIA-BORZA:

Cred că da; dar nu pot şti cu siguranţă, căci pe când citea scrisoarea părea dus pe altă lume. BELLAMIRA:

De ce oare? PILIA-BORZA:

Era uimit că un sclav nenorocit ca el e salutat de un bărbat de seamă ca mine, care-i aduce o scrisoare din partea unei femei frumoase ca tine. BELLAMIRA:

Şi ce a spus? PILIA-BORZA:

Nicio vorbă înţeleaptă; a clătinat doar din cap, ca şi. cum ar fi întrebat „chiar aşa să fie?” şi atunci

L-am. Ăiăsit pentru că eram încurcat de poziţia îngrozitoare” în care mă aflam. ELLAHIRA:

Dar unde l-ai întâlnit? pilia-borza:

Pe proprietatea mea, foarte aproape de spânzură „teare. Citea, cred, o poezie dintr-acelea pentru salvarea condamnaţilor la moarte, pregătind execuţia unui călugăr, pe care l-am salutat cu un vechi proverb al spânzuraţilor, *Hodie tibi, cras mihi*[13] aşa că l-am lăsat în mila călăului. Dar întrucât treaba s-a şi făcut, iată-l că vine. (*Intră Ithamore*) ithamore:

În viaţa mea n-am mai văzut până acum un bărbat care să-şi primească moartea mai răbdător decât călugărul ăsta; până nu i-au pus ştreangul de gât, era încă în stare să sară în sus de bucurie; şi atât de mult se grăbea cu rugăciunile lui de parcă ar mai fi trebuit să grijească pe cineva. Mă rog, oriunde s-o fi ducând, n-am să mă grăbesc să-l urmez; acum, dacă-mi amintesc bine, când mă duceam să asist la execuţie, m-a întâmpinat un individ cu o mustaţă ca o aripă de corb şi un pumnal cu minerul ca de tigaie; mi-a dat o scrisoare de la o oarecare madam Bellamira, salutându-mă atât de smerit încât parcă voia să-mi lustruiască ghetele cu buzele; tâlcul scrisorii era să vin la ea acasă; mă întreb ce-o fi vrând de la mine; se prea poate ca ea să vadă în mine mai mult decât văd eu însumi; căci mai departe îmi scrie că mă iubeşte încă de când a dat cu ochii de mine; cine ar putea fi atât de împietrit încât să nu răsplătească o asemenea dragoste? Iată casa ei; şi iat-o şi pe ea. Oh, Doamne, îmi vine să fug! Nu sunt vrednic nici

---

13 Azi tu, mîine eu/Azi (ţi se întîmplă) ţie, mîine (mi se va întîmpla) mie (lat.).

măcar să mă uit la ea. PILIA-BORZA (*către Bellamira*):

Acesta e domnul căruia i-ai scris. ITHAMORE (*aparte*):

Domn! îşi bate joc de mine: Câtă domnie poate să arate un biet turc vândut pe o sută de gologani? Zău că plec.

BELLAMIRA:

Ce zici, Pilia-Borza, nu are chip drăgălaş tinerelul”!

ITHAMORE (*aparte*):

Chip drăgălaş! Tinerelul! [*L-ai Pilia-Borza*.) Nu dumneata, domnule, i-ai adus un răvaş tânărulci drăgălaş?

PILIA-BORZA:

Ba da, domnule, de la această doamnă care, ca şi mine şi ca şi restul familiei suntem la picioarele dumitale ca să te slujim.

BELL AM IR A:

Sfiala femeiască nu mă poate
Opri să-ţi spun: bine-ai venit, iubite!

ITHAMORE (*aparte*):

Sfială, nesfială, trebuie s-o şterg de-aici.

BELLAMIRA:

— Dar unde pleci atât de repede? ITHAMORE (*aparte*):

Mă duc să mai fur nişte bani de la stăpân ca să mă fac frumos. (*Bellamirei*.) Vă rog să mă iertaţi; trebuie să mă duc să fiu de faţă la descărcarea unui vas. BELLAMIRA:

Poţi fi atât de rău încât să mă părăseşti astfel? PILIA-BORZA:

Oh, domnule, de-aţi şti cât vă iubeşte! ITHAMORE:

Nu-mi pasă cât de mult mă iubeşti. (*Bellamirei*.)
Dulce Bellamira, de dragul dumitale, aş vrea sa.
am averea stăpânului meu! PILIA-BORZA:
Păi, dacă vrei, o poţi avea. ITHAMORE:

De-ar fi deasupra pământului aş putea şi chiar aş avea-o; dar el şi-o ascunde şi şi-o îngroapă sub pământ cum îşi ascund potârnichile ouăle.

PILIA-BORZA:

Şi nu e cu putinţă s-o găseşti?

ITHAMORE:

Cu niciun preţ.

BELLAMIRA (*aparte lui Pilia-Borza*):

Atunci ce facem cu mojicul ăsta? PILIA-BORZA (*tot aparte*):

Mai vedem; tu vorbeşte-i doar frumos. (*Lui Ithamore*).

Dar nu ştii taine-ale evreului. Ce prin dezvăluire l-ar distruge? LTHAMORE:

Da, cum ar fi... nu, nu! Am să-l silesc să-mi trimită jumătate din cât are şi încă să se bucure că scapă aşa uşor. Dă-ţi pană şi cerneală; îi scriu şi o să avem îndată banii.

PILIA-BORZA:

Să-i ceri măcar o sută de coroane.

ITHAMORE:

Ba zece mii. (*Scriind*) „Stăpânul meu Barabas...

PILIA-BORZA:

Nu fi aşa smerit, mai bine ameninţă-l.

ITHAMORE (*scriind*):

„Măi Barabas, trimite-mi o sută de coroane”.

PILIA-BORZA:

Pune cel puţin două sute.

ITHAMORE (*scriind*):

„Îţi cer să-mi trimiţi prin aducătorul acestor ronduri trei sute de coroane – şi aceasta să-ţi fie chezăşia: dacă nu vrei... dar nu-ţi spun mai mult deocamdată”.

PILIA-BORZA:

Spune-i că-l vei da de gol. ITHAMORE (*scriind*):

„Căci altfel dau totul în vileag”. (*Lui Pilia-Borza*)

Dispari şi întoarce-te cât ai clipi din ochi. PILIA-BORZA:

Lasă că mă descurc eu: o să mă port cu el după cum merită. (*Iese cu răvaşul*.) ITHAMORE:

Spânzurătoarea, evreule! BELLAMIRA:

Hai, chipeş Ithamore, să-mi stai în poală... Dar slujnicele unde mi-s? (Se i*ve*s*c slu*j*nicele.)*

Să-mi pregătiţi ospăţul cât mai prelung

Aduceţi-mi de la pânzar mătăsuri;

Să umble-n zdrenţe Ithamore, iubitul?

ITHAMORE:

Să virtă-ncoace şi giuvaergiul. BELLAMIRA:

N-am soţ; iubitule, te iau pe tine.

ITHAMORE:

Cu drag; dar ţara asta prăpădită

Q /\ norocim *r*>*c*tr-l riro-i Q „fi-nmr\rea

Ne-aşteaptă. Eu îţi voi fi Iason. Tu lâna mea de aur, Bellamira, S-aştern pe pajişti scoarţe colorate; întinde Bachus viile prin lume. Iar codrii se îmbracă-n verde fraged. Vom fi crăiasa dragostei şi Adonis. Livezi şi lunci, aleile cu flori în loc de papură şi de rogoz, S-or umple doar de trestie de zahăr; y ’N-aceste crânguri, lângă Dis, deasupra[14], Cu mine vei trăi, iubirea mea. BELLAMIRA:

Unde n-aş. merge cu frumosul Ithamore? (*Revine în scenă Alia-Borza*) ITHAMORE:

Ai şi venit? Dar aur ai adus?

PILIA-BORZA: Da.

ITHAMORE:

Şi ţi l-a dat uşor? Vaca s-a lăsat mulsă?

PILIA-BORZA:

La citirea scrisorii tale a început să scapere din ochi

---

14 Dis e echivalent roman al lui Pluton, zeul tărîmurilor sub-mîntene ; aici folosit probabil.impropriu.

şi să bată din picior şi s-a întors într-o parte: l-am luat de barbă şi l-am privit drept în ochi i-am spus că cel mai bine ar fi să trimită aurul; atunci m-a strâns în braţe.

ITHAMORE:

1 În mitologia greacă. Venera, zeiţa dragostei, a fost îndrăgostită de frumosul păstor Adonis (subiectul multor opere literare şi artistice – de exemplu poemul lui Shakespeare *Venus şi Adonis*).

Mai mult de frică decât de dragoste.

PILIA-BORZA:

Apoi, ca orice evreu, a hohotit şi m-a luat în râs şi a spui că mă iubeşte şi pe mine de dragul tău, care i-ai fost servitor credincios.

ITHAMORE:

Atunci cu atât mai mare e ticăloşia lui că mă ţine îmbrăcat astfel: ce, astea-s haine potrivite pentru mine? PILIA-BORZA:

Ca să nu lungesc vorba, până la urmă mi-a dat zece coroane (Îi *predă Itliamorei banii*). ITHAMORE:

Doar zece? Am să-l jumulesc de toţi banii. Daţi-mi un teanc de hârtii; cu ele o să căpătăm aur cât dintr-un întreg regat. PILIA-BORZA:

Cere-i cinci sute de coroane. ITHAMORE (*scriind*):

„Măi. evreule, dacă mai ţii la viaţă, trimite-mi cinci sute de coroane; aducătorului acestui răvaş dă-i o sută”. (*Către Pilia-Borza*)

Spune-i că îmi trebuie neapărat. PILIA-BORZA:

Sunt încredinţat că înălţimea Voastră o să capete aceste coroane. ITHAMORE:

Dacă te întreabă de ce i-am cerut atât de mult, spune-i că mi-e cu neputinţă să scriu măcar un rând pe mai puţin de o sută de coroane.

PILIA-BORZA:

Vei fi un poet bogat, domnule. Eu am plecat. (*Iese cu*

scrisoarea.)

ITHAMORE:

Ia tu banii: cheltuieşte-i de dragul meu.

BELLAMIRA:

Nu banii tăi, ci ochii tăi mi-s dragi:

Priveşte ce preţ mare pun pe aur! (*Aruncă banii pe jos*)

Şi iată cum te preţuiesc pe tine. (*îl sărută*).

ITHAMORE:

Din nou sărutul ăsta. (*Aparte.*) îmi desparte buzele.

Şi ce ocheade îmi aruncă! Zău dacă nu clipeşte ca o stea. BELL AM IR A:

Hai, dragoste, să intrăm şi să dormim împreună. ITHAMORE:

Oh, de s-ar pune cap la cap zece mii de nopţi ca să putem dormi şapte ani împreună înainte de a ne trezi! BELLAMIRA:

Hai, glumeţ al dragostei, întâi să ne ospătăm, iar apoi să ne culcăm. (*Ies împreună.*)

SCENA 3

Intră Barabas citind o scrisoare. BARABAS:

„Barabas, să-mi trimiţi trei sute de coroane!" (*Tare*)

De vină-i ticăloasa, căci băiatul

A fost deprins să-mi spună doar „Stăpâne". (*Citind*)

„Ori altfel voi da totukân vileag".

Da, da, aşa îmi spune; dacă-l prind îi tai eu beregata pentru asta.

La mine a trimis un rob, un nespălat în zdrenţe, ce mereu se tot holbează.

Vorbind şi-mpinge înainte barba

Tot răsucind-o pe după ureche;

Pe faţa lui şi-au ascuţit mulţi sabia.

I-s pline mâinile de tăieturi;

Mai multe degete-i lipsesc la mâini.

Iar când vorbeşte grohăie ca porcul
Şi pare folosit la mârşăvii.
La răzbunări şi înşelătorii.
Un soţ stricat la sute. de stricate
Şi eu să-i dau trei sute de coroane!
Păi sper că nu va aştepta;
Când o să vină... Ab, a şi venit! (Intr*ă Pil*i*a-Borza)*
riLIA-BORZA:
Evreule, trebuie să-mi mai dai galbeni. BARABAS:
Dar ce, nu ţi-au ieşit la număr?
PrUA-BORZA:
Trei sute eu îi sunt de-ajuns.
BARABAS:
Nu-i &int d «-ajuns?
PILră-BORZA
Nu, domnule, aşa că trebuie să-mi daţi încă cinci sute.
BARABAS:
Mai bine...
PILIA-BORZA:
Frumoase vorbe, domnule, dar ar fi mai bine să i le daţi, poftiţi, citiţi scrisoarea, (*îi dă o scrisoare*.)
BARABAS: „
Dar de ce trimite pe altul şi nu vine singur? Te rog spune-i să vină să-şi ia banii! Ceea ce e pentru dumneata, îţi dau pe loc. PILIA-BORZA:
Da, da, dar şi restul căci altfel... BARABAS (apar*te)*
Trebuie să scap de nemernicul ăsta! (*Tare*.) Te rog să iei masa cu mine, domnule, (*Aparte*) şi cu toată ospeţia, am să te otrăvesc. PILIA-BORZA:
Nu, mulţumesc. Îmi daţi coroanele? BARABAS:
N-am cum: mi-am pierdut azi cheile.
PILIA-BORZA:
Oh, dacă-i vorba doar de atât, vă deschid eu lacătele.

BARABAS:

Sau-te urci până la fereastra prăvăliei mele de zaraf; ştii ce vreau să spun. PILIA-BORZA:

Ştiu destul, aşa că nu-mi mai vorbi de banii dumitale. Stai, scoate aurul, evreule, căci altfel să ştii că am puterea să te spânzur. BARABAS (*aparte*):

Am fost trădat. (*Tare*)

Nu la cinci sute de coroane ţin;

Nu de-asta mă-ngrijesc; sunt trist că el

Ştiind că mi-este drag ca mine însumi îmi scrie-astfel – poruncitor şi aspru – Cum, domnule, doar ştii că n-am copii:

Deci cui să-mi las averea de nu lui? ILIA-BORZA:

Palavre, dar bani deloc; coroanele! BARABAS:

Salută-l, domnule, smerit, din parte-mi.

Şi pe stăpână ce nu ţi-o cunosc. PILIA-BORZA:

Păi îmi dai, domnule, coroanele? BARABAS:

Da, domnule, aici sunt. (*Îi dă bani şi vorbeşte aparte*:) Oh, cum să mă despart de atâta aur! (*Tare*:) Cu dragă inimă eu ţi le dau (*Aparte*:) Cum aş veni ca să te văd în ştreang! (*Tare*) Oh, dragostea mă-neacă. N-a fost om să-şi îndrăgească sluga-atât de mult Cum îl iubesc pe Ithamore al meu. PILIA-BORZA:

Da, domnule, o ştiu şi eu prea bine.

BARABAS:

Domnule, când te mai văd la mine?

PILIA-BORZA:

Curând, pe cheltuiala dumitale. Adio. (*Iese.*)

BARABAS:

Ba pe a ta, jigodie, de vii!

A fost evreu mai hăituit ca mine?

Să vină-un zdrenţăros să-mi ai cu sila

Trei sute de coroane, şi apoi cinci!

Găsesc eu mijlocul să scap curând

De toţi, căci în ticăloşia lui
O să mă dea-n vileag şi voi muri.
Aha, m-am şi gândit:
Am să mă duc mascat la păcătos
Să-l văd pe banii mei cum chefuieşte. (*Iese.*)
SCENA 4
Intri Bellamira, Ithamore şi Pilia-Borza BELLAMIRA:
Iubite. – nehin în sănătatea ta Aşa că beau paharul pin la fund.
Ithamore:
Aşa îmi spui! Prea bine! Mă auzi? (îi *şopteşte ceva. la ureche.*)
BELLAMIRA:
Păi hai, aşa va fi.
Ithamore: ...
TJe-aşa stă treaba, eu ridic paharul: În sănătatea ta!
BELLAMIRA: „
Ori totul, ori nimic, ithamore:
De mă iubeşti, nu mai lăsa o picătură. BELLAMIRA
De te iubesc? Mai umple-mi trei pahare.
ITHAMORE:
Mai bine trei duzini: beau pentru tine. PILIA-BORZA:
Vorbeşte ca un bărbat, un cavaler adevărat! ITHAMORE:
Hei, *Rivo Castiliano*! Bărbatul tot bărbat! BELLAMIRA:
Să mergem la evreu. ITHAMORE:
Mai bine ar face să-mi trimită bani. PILIA-BORZA:
Dar ce te-ai face de nu ţi-ar trimite?
ITHAMORE:
De făcut n-aş face nimic; dar ştiu eu ce ştiu; e ucigaş. BELLAMIRA:
Dar nu ştiam că-i om atât de tare.
ITHAMORE:

Îi ştiai pe Mathias şi pe băiatul guvernatorului?

Evreul şi cu mine i-am ucis pe amândoi, fără să-i atingem măcar. PILIA-BORZA:

Oh, cită vitejie!

ITHAMORE:

Eu am dus mâncarea din care s-au otrăvit maicile;

şi el şi cu mine am sugrumat un călugăr, uite-aşa!

cellamira:

„Voi doi, singuri? ethamdre:

Hei doi, şi nu s-a aflat niciodată, şi nici nu se va.

sila niciodată, şi nici nu se va afla cât oi trăi eu-pilia-borza:

Mă duc să-i spun guverna tor uliii. – bellamira (*aparte, lui Piha-Borza*):

PLu-i rău, dar mai întâi să stearcem aur. (*Tare.*)

Hai, chipeş Ithamore, în poala mea. RTHAMORE:

Cum e cântecul acela: „iubeşte-mă puţin, dar multă vreme”.

Să cânte gingaş muzica

Cât stau în dulce poala ta. (*Intră Barabas, deghizat*

În muzicant francez cu lăuta în mină şi un buchet în pălărie.) 11ELLAMIRA:

Un muzicant franţuz! Să văd cum cânţi! BARABAS (*vorbind cu accent străin*):

Dar mai întâi trebuie să-mi acordez lăuta. ITHAMORE:

Bei ceva, franţuzule? Uite, eu beau în sănătatea... Hâc... Fir-ar al dracului de sughiţ. BARABAS:

Merçi mult, *monsieur*.

BELLAMIRA:

Pilia-Borza, te rog spune-i scripcarului să-mi dea buchetul acela pe care-l are în pălărie.

PILIA-BORZA:

Ia ascultă, dă-i stăpânei mele buchetul.

BARABAS:

A votre commandement, madame[15]. (*îi dă buchetul.*)

BELLAMIRA:

Vai, ce mireasmă dulce, Ithamore!

ITHAMORE:

Ca răsuflarea-ţi dragă; nu miros nici violetele frumos ca ea.

PILIA-BORZA:

Pfui! Florile astea miros mai urât ca nalba. BARABAS (*aparte*):

Şi iată cum m-am răzbunat pe toţi: Mireasma-i otrăvită; înseamnă moarte! N ITHAMORE:

Cântă, scripcarule, altfel îţi fac ştreang din strune.

BARABAS:

Pardonnez-moi[16], nu mi-am acordat încă bine lăuta! dar staţi că acum cânt. ITHAMORE:

Dă-i o coroană lui, şi mie vin. PILIA-BORZA:

Poftim două coroane; cântă! (*îi dă bani.*) BARABAS (*aparte*):

Cum mai aruncă porcul banii mei! (*Cântă la lăută.*) PILIA-BORZA:

Frumos îi merge mâna pe lăută. BARABAS (*aparte*):

Ca ţie, când umblai la banii mei. PILIA-BORZA:

Ce iute-şi mişcă degetele, ha! BARABAS (*aparte*):

Mai repede te mişcai tu când aruncai banii mei pe fereastră. BELLAMIRA:

Muzicantule, eşti de mult la Malta? BARABAS:

Două, trei, patru luni, madame. ITHAMORE:

Cunoşti pe un evreu, Barabas? BARABAS:

Prea bine: Monsieur nu este omul lui? PILIA-BORZA:

Auzi vorbă! ITHAMORE:

---

15 La dispoziţia dumneavoastră, doamnă (fr.).

16 Iertaţi-mă. (ir.) -

Mi-e scârbă de mojic; aşa să-i spui. BARABAS (*aparte*):

Păi a aflat deja.

THAMORE:

Ciudat lucrul cu evreul ăla: se hrăneşte cu lăcuste murate şi ciuperci cu sos. BARABAS (*aparte*):

Măgarul! Nici guvernatorul nu mănâncă mai bine ca mine. ITHAMORE:

Nu şi-a schimbat cămaşa de când a fost tăiat împrejur. BARABAS (*aparte*):

Ce ticălos! Mă schimb de două ori pe zi. ITHAMORE:

Pălăria pe care o poartă o lăsase Iuda sub copacul de care s-a spânzurat. BARABAS (*aparte*):

Mi-a trimis-o în dar marele Han Tătar. PILIA-BORZA:

Un prăpădit... (Lui *Barabas:) H*ei, lăutarule, unde pleci? BARABAS:

Pardonnez-moi, Monsieur; nu mă simt prea bine. PILIA-BORZA:

Du-te cu bine, scripcarule. (*Barabas iese.*) Mai scrie-i o scrisoare evreului. BELLAMIRA:

Te rog, iubite, încă una, cât mai tare. ITHAMORE:

Nu, nu-i mai scriu, îi trimit doar vorbă prin viu grai. (*Lui Pilia-Borza*) Spune-i să-ţi dea o mie de coroane, şi dă-i ca semn vorba că maicilor le-a plăcut pilaful şi că Barnardine a dormit în hainele lui; orice-i spui e la fel de bun. PILIA-BORZA:

Îl fac eu să înţeleagă, căci ştiu eu tâlcul. ITHAMORE:

Şi tâlcul are – un tâlc. Dar hai în pat; Să storci evreii, milă-i, nu păcat. (*Ies toţi.*)

Actul V

SCENA 1

Intră Ferneze, Martin Del Bosco, Cavaleri şi ofiţeri

I'ERNEZE

La arme, cavaleri şi grijă aveţi

Să întăriţi cetatea cât mai bine;
Fiţi hotărâţi, e datoria voastră.
Căci Calymath, pândindu-ne de mult.
Ori ne va cuceri, ori va muri în faţa zidurilor Maltei noastre.
ÎNTlIUL CAVALER:
Păi, va muri, căci noi nu ne predăm. (*Intră Bella mira cu Pilia-Borza*)
BELLAMIRA:
Duceţi-ne pân' la guvernator!
IERNEZE:
Să plece de aici! E curtezană. BELLAMIRA:
Orice aş fi, rog pe-înălţimea Voastră, S-asculte ce-am de spus: am veşti De. fiul vostru cum a fost răpus: Evreul l-a ucis, nu Mathias!
PILIA-BORZA:
Pe lângă c-a ucis ăşti domni şi-a otrăvit şi fiica, maicile, A strâns de gât pe un călugăr şi A făptuit şi multe alte rele. FERNEZE:
Dac-am avea măcar dovezi...
CU A MIRA:
Dovezi puternice, stăpâne; sluga Lui E-acum la mine; el I-a ajutat Dar gata-L să mărturisească totul.
IRNEZE:
Aduceţi-l îndată, (*Ofiţerii ies.*) întotdeauna Mi-a fost cam teamă de evreul ăsta. (*Reintră ofiţerii aducându-i* pe Barabas *şi Ithamore*)
3AS>:
Dar merg şi singur, javre; nu mă-mpingeţi.
HAMOBE:
Şi nici pe mine; nu pot fugi mai tare decât dumneata, domnule ofiţer. Vai ce tare mă doare pân-tecele. Î AR A BAS (*aparte*):
Un dram mai mult de praf i-ar fi dat gata: Al dracului

de prost am fost; meze:

Aprindeţi rugul, fiare înroşiţi în foc, şi-aduceţi roata tot aici.

JTII UL. CAVALER:

Stăpâne, staţi; mărturiseşte, poate. TRABAS:

Ce să mărturisesc! Ce vrei să spui?; meze:

Tu şi cu turcul mi-aţi ucis băiatul. HAMORE:

Mărturisesc, stăpâne, că sunt vinovat. Şi fiul dumneavoastră şi Mathias au fost logodiţi cu Abigail; iar el a trimis o provocare falsă. 1RABAS:

Şi cine-a dus răvaşul?

HAMORE;

Eu l-am dus, mărturisesc; dar cine l-a scris? Păi chiar el l-a strâns de gât pe Barnardine, a otrăvit maicile şi pe propria lui fiică.

IRNEZE:

Duceţi-l! Mor numai cât mă uit la el!

SĂ rabas:

Dar pentru ce, maltezi? Staţi să vă spun: Ac-easta-i curtznă, el e hoţ, Iar asta-i sluga mea. Vreau judecată! Nu pot ei să-mi primejduiască viaţa!

terneze:

Vă spun să-l luaţi! Avea-vei judecată! BARABAS:

Puteţi să faceţi şi pe dracu-n patru.

(*Aparte*:) Tot voi trăi chiar şi-n pofida voastră.

(*Tare*:) Şi sufletul le e la fel ca vorba.

(*Aparte*:) „Dar sper să-şi facă florile lucrarea.

(*Ofiţerii iescu* Barabas *şi Ithamore*; ies *şi Bellamira cu Pilia-Borza*. *Intră Katarina*)

KATARINA:

Pe Mathias mi l-a ucis evreul?

Ferneze, fiul tău l-a omorât...

FERNEZE:

Răbdare, doamnă; el a fost de vină; A ticluit răvaşul

cel obraznic Ce i-a făcut pe tineri să se bată.

katarina:

Evreul unde-i? Unde-i ucigaşul?

FERNEZE:

La închisoare până-l judecăm. (*Se întoarce primul ofiţer.*)

PRIMUL OFIŢER:

Stăpâne, târfa şi iubitul ei Barabas şi cu turcul lui sunt morţi. FERNEZE:

Morţi?

PRIMUL OFIŢER:

Morţi, stăpâne; iată, îi aduce trupul.

MARTIN DEL BOSCO:

Ciudată-mi pare moartea lui subită. (*Revin în scenă ofiţerii ducându-l pe Barabas ca pe un cadavru.*)

FERNEZE:

Să nu te miri, seniore, Ceru-i drept: Ca viaţa le-a fost moartea; lasă-i baltă. Acum că au murit, să-i îngropăm: Evreul, însă, peste zid să-l aruncaţi

Să fie pradă pentru corbi şi fiare... Duceţi-vă şi întăriţi cetatea. (Ies *toţ*i. *Ba*ba*ras e a*r*u*n*cat pes*t*e zid*u*l cet*ă*ţii.) B*ARABAS (trez*indu-se):*

Cum, singur? Bravo, suc adormitor! Să mă răzbun pe-oraşul blestemat; Brin mine-l va cuprinde Calymath: Am să-l ajut s-omoare prunci, şi mame, Biserici, case, tot să nimicească. Averea şi pământul să-mi recapăt, Guvernatorul să-l văd luat ca sclav... Vâslind din greu sub bici, la o galeră. (*Intră Calymath, însoţit de Paşale şi alţi turci.*) CALYMATH:

Pe cine avem aici? Cumva-i spion?

BARABAS:

Stăpâne, – un om ce poate spiona Spre a-ţi găsi intrarea în cetate S-o poţi cuprinde-aşa pe negândite. Barabas mă numesc, şi sunt evreu.

CALYMATH:

De care-am auzit că toată averea I-a fost vândută spre a plăti tributul? BARABAS:

Chiar eu, stăpâne:

Şi „au năimit un rob, pe sluga mea.

Să-mi pună-n cârcă mii de fapte rele;

Am fost închis, dar le-am scăpat din mână.

CALYMATH:

Cum, ai fugit din închisoare? BARABAS:

Nu, nu. Atâta doar că am băut Un suc de mac şi mătrăgună rece; Văzându-mă-adormit, m-au luat drept mort, şi peste zid m-au azvârlit; aşa doar Rămas-am, şi să vă slujesc sunt gata.

CALYMATH:

Ai fost viteaz; dar spune-mi fără fală, Chiar poţi tu să ne dai pe mână Malta?

BARABAS:

Stăpâne, n-avea grijă, căci aici, La şanţul ăsta stânca e scobită

Anume pentru ape curgătoare Ş4 jgheaburi de scursuri ale cetăţii. Cât asaltaţi voi ziduri întărite, Cinci sute de soldaţi eu voi conduce în inima oraşului prin boltă: Larg voi deschide poarta-n calea voastră; Astfel veţi fi stăpâni pe-oraşul Malta.

C AL V MAT Ei:

De nu mă minţi, te fac guvernator.

BARABAS:

Iar de te mint, îngăduie-mi să mor.

CALVMATH:

Chiar tu te-ai osândit... (Cătr*e Paşale*) *Ha*i, la atac t (I*e*s *to*ţi.)

SCENA 2

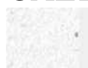
Trompete din culise. Intră Calymath urmat de Paşale şi-turci şi de Barabas; Ferneze şi Cavalerii săi sunt aduşi

ca *prizonieri*.

CALYMATH:

Acum, creştini captivi, lăsaţi mândria!
Plecaţi-vă-n genunchi şi cereţi milă
Biruitorului, şi îndurare.
Dar unde vi-e speranţa să v-ajute
Trufaşa Spanie? Ferneze, spune:
Decât azi rob, chiar nu era mai bine
Să-ţi fi ţinut făgăduiala dată? ferneze:
Ce pot să spun? Ne-aţi prins, să ne predăm.

CALYMATH:

Da, câini, va trebui să vă predaţi, Sub jug turcesc să înduraţi gemând Povara aspră a mâniei noastre... Barabas, pentru meritele tale, Cum ţi-am promis, vei fi guvernator. Te poartă deci cu ei aşa cum vrei.

BARABAS:

Îţi mulţumesc, stăpâne.

ferneze:

Fatală zi! Mă văd căzut pe mâna Evreului păgân şi trădător! mai mare chin putea aduce Cerul?

CALYMATH:

„™; *Jr*-Aşa ne e porunca... Ştii, Barabas, îţi dăm ca pază patru ieniceri:

Fii bun cu ei, cum am fost noi cu tine...
Paşale brave, haideţi să vedem
Oraşul ruinat de noi. Cu bine.
Evreu viteaz, măreţ Barabas!

BARABAS: \ >

Să te-nsoţească numai piaza bună! (*Ies Calymath cu Paşalele*) Acum, să fim şi noi în siguranţă; Guvernatorul şi complicii lui, Curteni şi căpitani, în temniţă cu voi!

Oh, javră! Cerul te va răsplăti!

BARABAS:

Plecaţi! Destul; să nu-mi mai bată capul. (*Ies turcii ducându-i pe Ferneze şi cavalerii lui.*) Astfel, prin iscusinţă-ai câştigat Un mare-oraş, putere şi mai mare; Barabas, eşti guvernator al Maltei! E adevărat, dar Malta mă urăşte, Deci viaţa mi-e-n pericol; biet Barabas, De ce ţii tu să fii guvernator când viaţa ta e în puterea lor? Nu, trebuie să ne-ocupăm de asta; Şi cum prin rele-ai dobândit puterea, Păstreaz-o vitejeşte prin tărie –, Măcar n-o pierde fără vreun câştig; Căci cel ce are autoritate, Dar n-are nici. prieteni, nici avere, Trăieşte ca măgarul lui Esop, Ce duce o povară – vin şi pâine – Şi-o lasă jos spre a mânca scaieţi; Dar eu voi fi cu mult mai grijuliu încep curând: prilejul e aproape; Să nu-l pierzi; poate mai târziu încerci

Să prinzi prea mult – dar nu mai poţi cuprinde...

(*Către paznici*:) Aduceţi-l aici! (*Intră Ferneze în solit de un paznic*)

FERNEZE: 1

Stăpâne, m-aţi chemat? BARABAS:

Da, da, stăpân; astfel învaţă sclavii.

Acum guvernatore! (*Paznicului*:) Ieşi şi stai „Pe undeva prin preajmă. (*Paznicul iese.*)

Ferneze, iată pentru ce te chem:

Vezi, viaţa ta şi fericirea Maltei

Sunt toate în puterea mea; Barabas

Dispune de-amândouă cum voieşte;

Guvernatore, spune-mi limpede

Cum vezi tu soarta Maltei şi a ta? FERNEZE:

Cum totul e-n puterea ta, Barabas, Nu văd nimic decât ruina Maltei. Şi nu aştept din partea ta decât cruzime. N-am să te linguşesc, n-am frica morţii.

BARABAS:

Frumos grăieşti, guvernatore; Dar furios nu fi. Nu viaţa ta îmi poate fi de vreun folos de-aş lua-o: Trăieşti, şi

pentru mine vei trăi; Cât despre vreo distrugere a Maltei, Nu crezi c-ar fi neînţelept Barabas să se lipsească de-un oraş ca ăsta? Căci cum ai spus cândva, aici la Malta, Pe insula aceasta am averea Tot în oraşul ăsta-am izbutit şi-ntr-un târziu îi sunt guvernator, – Să nu se uite, – de-asta s-aveţi grijă Căci, cum prietenii îi poţi cunoaşte Doar la necaz, voi face astfel încât să vă renască Malta, acum pierdută.

FERNEZE:

Deci tu vei drege pierderile Maltei? Milos va fi Barabas cu creştinii?

BARABAS:

Ce-mi dai, guvernatore, de ţi-aduc Eliberarea din robia-n care

Te-a-nlănţuit cu tot cu ţară turcul? Cu ce m-ai răsplăti de ţi-aş preda Pe Calymath, i-aş prinde slujitorii, şi-ntr-o căsuţă de la mahala I-aş încuia soldaţii, pentru a-i arde? Ce-i dai tu celui ce-ţi aduce-acestea?

FERNEZE:

Fă doar să se întâmple ce promiţi să fii cinstit cu noi, cum zici că eşti şi voi trimite vorbă prin cetate, Iar prin scrisori voi procura în taină Răsplăţi băneşti bogate pentru tine; Mai mult: rămâi guvernator, Barabas.

BARABAS:

Ferneze, fă-le pe-aslea şi fii liber; Guvernatore, slobod eşti; trăieşte Pe lângă mine; plimbă-te prin Malta, Cu-amici vorbeşte, fără vreun răvaş Te du chiar tu. Să văd ce bani poţi strânge; Dă-mi mâna, şi voi slobozi eu Malta! Dar iată cum vom pregăti mişcarea: La un ospăţ solemn voi invita Pe tânărul Selim zis Calymath; Vei fi acolo doar spre a aplica Un plan pe care ţi-l împărtăşesc: Primejdii nu te vor ameninţa iar Malta liberă va fi de-a pururi.

FERNEZE:

Barabas, iată mâna mea; mă crede, Voi fi acolo şi-ţi

voi face voia. Când e momentul?

BARABAS:

Acum, guvernatore. –, Calymath De-ndată ce va fi văzut oraşul, Zicând adio, se va-ntoarce-n ţară.

FERNEZE:

Atunci, Barabas, plec să pregătesc şi-aduc cu mine planul astă seară.

BARABAS:

Bun, dar să nu lipseşti; Ferneze, adio! (*Ferneze iese.*) înri merge treaba strună; nu-i iubesc.

Dai voi trăi alături de-arnindoi
Trăgând foloase jentru ţelul meu;
Iar cel ce-mi va. aduce un câştig
Mai mare, îmi va fi prieten.
E viaţa ce-am deprins-o noi evreii;
Ereitate-avem: creştinii fac la fel.
JLjJ, JIC djjwt-rtlliuc pletl JUI COUX.
Întâi soldaţii marelui Selim;
Să-i luăm pe negândite. Apoi ospăţul.
Şi într-o clipă va fi gata totul.
Politica nu suferă-amânări:
Ştiu încotro mă duce ţelul tainic.
Iar martoră să-i fie viaţa lor. (*Ies toţi.*)

SCENA 3

Intră Calymath cu Paşalele

CALYMATH:

Oraşul l-am văzut, prădat, stricat.
Şi-am pus clădirile să le repare.
Chiar noi cu tunuri şi bombarde
Le-am sfărâmat când am pătruns în el.
Şi-acum când văd cum este aşezată.
Ferită de primejdii, Malta asta, înconjurată de Mediterana.
Şi insuliţe întărite-n preajmă

— Iar spre Calabria, având drept sprijin

Sicilia a lui Dionisius – Cu turnuri-nalte străjuind oraşul

Mă-ntreb cum de-a putut fi cucerită? (*Intră un sol.*)

SOLUL:

De la Barabas, azi guve. mator, Solie-a duc, slăvite Calymath; Aflând că suveranul său porneşte Spre marele imperiu otoman.

Smerit vă roagă pe Maria Voastră, – Să vină în cetatea lui de scaun, Cu el să ospăteze” înainte De a pleca din insula aceasta.

CALYMATH:

Să ospătez chiar în cetatea lui? Dar, soliile, mă tem că-a-mi ospăta suita N-oraşul de război secătuit va fi prea scump şi prea greu de făcut: Dar la Barabas bucuroşi venim Căci mult a meritat din partea noastră. SOLUL:

Selime, în privinţa asta spune Guvernatorul că are-o perlă mare, Strălucitoare şi atât de scumpă, încât – chiar şi zgârcit preţăluită – Tot i-ar ajunge banii luaţi pe ea ia să vă ţină-un an, cu oşti cu tot. Smerit se roagă de înălţimea Voastră, Să nu plecaţi făr-a fi ospătat.

CALYMATH:

Oştenii nu mi-i pot hrăni în Malta Decât de-ar pune mesele pe străzi.

solul:

Selim, dar este şi o mănăstire N-afara Maltei, unde-i va hrăni Pe-oşteni; acasă, pe Măria Ta Cu-aceşti viteji – paşale şi curteni.

CALYMATH:

Atunci guvernatorului să-i spui

Cărugămintea lui o luăm în seamă. Vom ospăta cu el în seara asta.

solul:

Stăpâne, aşa-i voi spune. (*Iese.*) CALYMATH:

Acum, paşale brave, înapoi în corturi, Să ne-mbrăcăm frumos ca să cinstim Ospăţul ce ni-l dă guvernatorul. (*Ies toţi*.)

SCENA 4

Jntââ *Ferneze, Martin Del Bosco, Cavaleri*. fer NEZI:

Maltezi, lăsaţi ră conduşi de mine-n astea;

Atenţi să fiţi să mu se arate nimeni

Pân-mi veţi auzi bubuitura

Stâraită de tunarul cu feştila;

Atunci ieşiţi, veniţi să mă salvaţi

Căci cine ştie! Poate-s în pericol.

Dar s-ar putea nevoie să nu fie.

ÎNTÂIUL CAVALER:

Docit să vieţuim ca robi la turci, Ce nu ne vom încumeta să facem?

FERNEZI:

Atunci porniţi!

CAVALERII:

Cu bine, domnule guvernator.

(*Ies printr-o parte cavalerii cu Martin Del Bosco, iar prin partea cealaltă Ferneze*)

SCENA 5

Intră la catul de sus Barabas, foarte ocupat, cu un ciocan. În mână, însoţit de dulgheri.

BARABAS:

Ţin corzile? Şi balamalele? Dar macaralele şi scripeţii?

ÎNTÂIUL DULGHER:

Se ţin bine. BARABAS:

Să prindeţi bine totul, cum v-am zis.

Văd că sunteţi dibaci în meserie!

Na, aur! împărţiţi-l între voi. (*Le dă bani*.)

Hai, mergeţi, beţi o cană de muşcat;

În pivniţă, gustaţi din orice vinuri. ÎNTÂIUL

DULGHER:

— Vă mulţumim, aşa vom face. (*Dulgherii ies.*)
BARABAS (*singur*):

Beţi după poftă şi muriţi acolo;

Eu să trăiesc, să piară lumea-ntreagă!

Selime Calymath. trimite-mi vorba că vei veni şi voi fi mulţumit. (*Intră solul.*) Ei, spune, solule, o să vină?

SOLUL:

Da, şi-a chemat pe ţărm întreaga trupă Pe străzi, la Malta, să mărşăluiască la să-i poţi tu hrăni-n cetatea ta:
BARABAS:

Acum sunt toate deci cum le-am dorit; Lipsesc doar banii ce-i strângea Ferneze; Dar îi aduce! (*Intră Ferneze*) Guvernatore, suma

FERNEZE:

De bunăvoie, mână de la mână

Am adunat o sută mii de lire.

BARABAS:

De lire-ai zis? Hm, dacă nu-i mai mult, M-oi mulţumi cu-atât; păstrează banii, Căci, de nu-mi ţin cuvântul, nu te-ncrede Guvernatore, ia-te după mine: Armata lui, trimisă înainte, S-a dus la mănăstire; dedesubt Ici-colo, sunt şi tunuri şi bombarde cu ţevi cu praf de puşcă încărcate: Deodată totul se va prăbuşi iar pietrele le vor cădea în cap încât nu va scăpa cu viaţă nimeni! O galerie şubredă-am făcut aici A cărei duşumea se va desface în două când tăiem odgonul ăsta şi vor cădea toţi într-o groapă adâncă De unde nu vor mai putea ieşi. Poftim cuţitul; când îl vezi venind – (*Aruncă jos cuţitul.*) Şi aşezat tihnit între paşale – Din turn un foc de-alarmă se va trage să te-nştiinţeze când să tai odgonul Şi să dai foc clădirii. Nu-i grozav?

FERNEZE:

Oh, minunat! Poftim, Barabas, banii Făgăduiţi; mă-ncred în vorba ta.

BARABAS:
Ba nu, Mărite, întâi te-oi mulţumi;
Să fii ferit de orice îndoială. Aţine-te, căci, iată-i. (*Ferneze se retrage*) Dar nu e oare
Negoţ regesc să cumperi un oraş
Prin înşelătorie şi să-l vinzi
Prin păcăleală? Oameni de sub soare.
Văzut-aţi şmecherie mai cumplita?
(*Intră Calymath cu Paşalele*)
CALYMATH:
Curteni, paşale, haideţi! Ia uitaţi Ce mult se-agită acolo sus Barabas ia să benchetuim în galerie. Să-l salutăm: Barabas să trăieşti!
BARABAS:
Bine-ai venit, măreţe Calymath! FERNEZE (*din ascunzătoare*):
Cum îşi mai bate robul joc de el!
BARABAS:
N-ai vrea, măreţe Calymath, să urci Mult smerita noastră scară?
CALYMATH:
Ba da, Barabas...
Poftiţi, paşalelor, urcaţi, vă rog. FERNEZE (*ieşind înainte*):
Opreşte, Calymath!
Am să-ţi arăt mai multă curtenie
Decât punea la cale acest Barabas. UN CAVALER (*din culise*):
Sunaţi din trâmbiţe! (*Sună o trhribiţă*! *Ferneze taie junia*; *duşumeaua galeriei cedează şi Barabas cade într-un cazan aşezat într-o groapă. Intră Cavalerii şi Martin Del Bosco.*)
CALYMATH:
Dar ce mai e şi asta?

BARABAS:
O, ajutati-mă, creştini!
IERNEZE:
Vezi, Calymath, ce soartă-ţi pregătise?
CALYMATH:
Trădare grea! Fugiţi, paşalelor!
RNEZE:
Ba nu, Selim: întâi să-i vezi sfârşitul, şi n-ai decât să fugi în caz că poţi.
BARABAS:
Selim, ai milă! Ajutor, creştini! Guvernatore, ce stai ne-ndurat?
FERNEZE:
Ar trebui să mă înduioşez
De tine sau de vaietele tale.
Evreu parşiv, Barabas blestemat?
Ba nu, trădarea-ţi voi vedea plătită!
Dar aş fi vrut să nu te fi purtat astfel. BARABAS:
Deci nu vrei să m-ajuti? FERNEZE:
Nu, ticălosule, deloc!
BARABAS:
Canalii, e şi prea târziu acum!
Barabas, duhul dă-ţi! S-a-ntors norocul!
Te străduie, chiar chinuit cum eşti
Să închei cu viaţa dârz şi hotărât…
Ferneze, eu ţi-am omorât băiatul
Prin provocarea ce-a stârnit duelul.
Ştii, Calymath, ţi-am pus la cale moartea;
Şi dacă aş fi scăpat de-această cursă.
Cumplit v-aş fi înnebunit pe toţi.
Creştini parşivi şi turci necredincioşi!
Dar flăcările-ncep să mă ciupească
Şi chinul nu mai poate fi-ndurat:
Mori, viaţă! Zboară, suflet! Iar tu, limbă.

Blesteamă cât pofteşti şi mori odată! (*Moare*)

ALYMATH:

Creştini, dar ce înseamnă toate astea? ERNEZE:

Ţi-a-ntins capcana asta, să-ţi ia viaţa; Selim, vezi ce spurcat lucrează-evreii?... Se hotărâse să te prindă-n cursă iar eu am vrut în schimb să te salvez.

CALYMATH:

Aşa ne pregătise deci ospăţul? Plecăm să nu avem şi alt necaz.

ERNEZE:

Rămâi, Selim; cum te avem aici.

Nu te lăsăm să pleci aşa curând şi chiar de te-am lăsa să pleci, tot una Galerele-ţi nu pot porni din port în lipsa echipajelor la bord. CALYMATH:

Guvernatore, n-avea grija asta; Toţi marinarii mei sunt îmbarcaţi Şi mai aşteaptă doar sosirea mea.

FERNEZE:

Dar trâmbiţa n-ai auzit-o? CALYMATH:

Ba da, dar ce-i cu asta?

FERNEZE:

Atunci s-a aruncat în aer casa şi toţi soldaţii tăi au fost ucişi. CALYMATH:

Oh, ce trădare monstruoasă!

FERNEZE:

Drăguţ evreu! Căci cel ce ne-a adus înfrângerea cetăţii prin trădare, Aşijderea te-a dat pe mâna noastră. Deci află că nu poţi să pleci de-aici Decât când tatăl tău va repara Ruina ce-ai adus-o Maltei ca şi nouă; Ori ne laşi iarăşi slobozi cum am fost, Ori nu te mai întorci nicicând la turci. CALYMATH:

Ba nu, creştini, mai bine daţi-mi voie în Turcia să pun la cale pacea; Să mă reţineţi nu vi-e de folos. FERNEZE:

Fii liniştit, Selim, aici rămâi, şi vei trăi ca prizonier la Malta; De vine-o lume-ntreagă să te scape, Ne vom păzi

atât de bine-ncăt Mult mai uşor ar bea oceanu-ntreg Decât să mai cuprindă Malta noastră, Ori să ne mai primejduiască viaţa. Un marş pornim şi laudenălţăm Nu sorţii, numai cerului înalt. (*Ies toţi.*)